

La fórmula Mutare Com la cultura transforma

**Conclusions de Mutare'24
2 i 3 de juliol de 2024**

Hem trobat “La fórmula Mutare”!

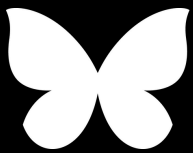
Una proposta d'acció per a la transformació social des de la cultura i les arts, que es concreta en **5 valors**: impulsar persones, despertar emocions, alliberar coneixement, promoure el diàleg i crear ecosistemes. La fórmula cultural de la transformació social.

Però ara cal aplicar-la, aterrar els valors en el dia a dia i definir com són i com ho han de fer les persones compromeses amb la cultura transformadora.

Per això ens vam trobar en el marc de **Mutare'24**: una trobada del sector cultural, i també de l'educatiu, per compartir les claus de la fórmula Mutare. Vam conèixer projectes inspiradors, vam identificar de forma cocreada els trets i les competències dels transformadors culturals, i amb mestres i educadors vam despertar el nostre jo creatiu.

En aquesta publicació es recull tot el que vam viure i el que vam construir, juntes, a la plenària Mutare i a Mutare educació.

ÍNDEX

01	La fórmula Mutare. Com la cultura transforma	<u>04</u>
02	Els valors Mutare en el dia a dia dels projectes culturals transformadors	<u>09</u>
03	Els trets característics de les persones compromeses amb la cultura transformadora	<u>15</u>
04	Què hem après? Experiències que ens inspiren en l'aplicació dels valors Mutare	<u>22</u>
05	Com i amb qui hem aterrat la Fórmula Mutare	<u>67</u>
	Annex	
	Com podem aplicar els valors en el dia a dia? Resultats de la cocreació	<u>69</u>

Autoria: Fundació Carulla
Redacció de continguts: Nekane Navarro
Fotografies: Àngel Garcia

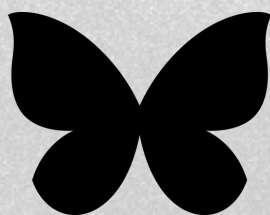

01_

Mutare'24:

La fórmula Mutare.

Com la cultura transforma.

01_

La fórmula Mutare. Com la cultura transforma.

Fa 6 anys va néixer **Mutare**, com l'**espai de la cultura que transforma**, de les persones que generen canvi social des de la cultura. El 16 de maig de 2018, en aquell primer Mutare, vam identificar els 10 elements dels projectes culturals transformadors des d'un exercici d'intel·ligència col·lectiva de 300 persones: el **Decàleg Mutare**.

Un decàleg que ens parla de la persona com a protagonista absoluta del poder transformador de la cultura, del mateix procés de transformació i de com podem amplificar l'impacte que provoquem amb la nostra activitat per construir una societat on viure i conviure.

Aquests deu elements han canviat la nostra manera de fer les coses sense, a vegades, ser-ne conscients, però sovint des de l'exercici conscient de la seva aplicació com a factors de contrast en el disseny i l'avaluació d'iniciatives i projectes.

En aquest temps, gairebé 1.800 persones han construït la comunitat Mutare. Homes i dones que han contribuït a desenvolupar la metodologia, a identificar projectes, que s'han inspirat amb nosaltres. Un coneixement que considerem útil per al sector cultural, però també per a qualsevol altre.

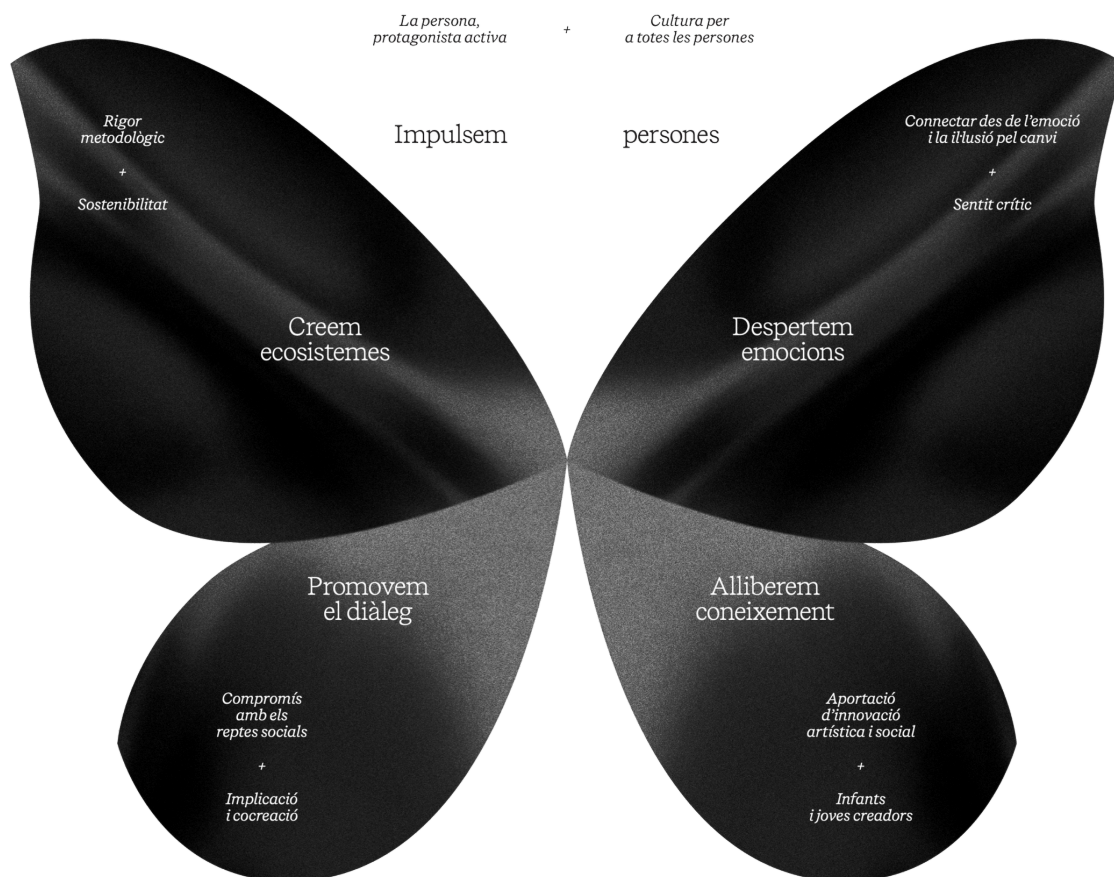
“Encara tenim molts reptes com a societat, perquè hi ha persones que necessiten esperança. I la cultura i les arts tenen moltes coses a dir a l'hora de crear una societat més justa, més humana”.

Marta Esteve
Directora de la Fundació Carulla

A la Fundació Carulla tenim el convenciment que Mutare és una fórmula cultural per transformar persones i impulsar territoris i comunitats. És per això que hem volgut convertir tot aquest coneixement en una publicació: el llibre **La Fórmula Mutare. Com la cultura transforma.**

228 pàgines amb 130 metodologies, tendències, accions i recursos per experimentar que s'articulen entorn els 5 valors de la cultura transformadora, com a evolució del Decàleg Mutare:

Valors Mutare

Cinc valors que ens conviden a repensar la nostra tasca com a agents culturals si volem participar en la creació d'una societat més justa, cohesionada i que doni oportunitats per a una vida plena a totes les persones.

- 1 Impulsar persones** és el valor que sintetitza la voluntat de crear oportunitats perquè totes les persones puguin viure i apropiarse de la cultura (d'acord amb el principi 2 del decàleg: Cultura per a totes les persones) i el compromís de fer-ho situant la persona al centre dels nostres projectes (4: La persona, protagonista activa). Impulsem persones perquè creiem que tota persona ha de poder desplegar totes les seves capacitats i exercir els seus drets, i participar en la vida cultural és un element inherent d'aquests processos. Quan fem cultura per a la transformació social, contribuïm a impulsar persones.
- 2 Despertar emocions** és el valor que neix de la trobada entre l'escolta activa i el treball en el reconeixement de l'altre (5: Connectar des de l'emoció i la il·lusió pel canvi) i el foment del sentit crític i de canvis reals en les relacions de poder (6: Sentit crític). Despertem emocions perquè en l'emoció hi ha un espai per arribar al més profund de la nostra humanitat i que alhora ens connecta amb les altres persones. Ho fem també amb consciència, assumint que el treball amb les emocions s'ha de combinar amb altres formes d'aproximació a la realitat i d'aprenentatge. Quan fem cultura per a la transformació social, podem despertar emocions, i ho fem de manera conscient i justa.
- 3 Promoure el diàleg** és el valor que sorgeix quan combinem la comprensió de la cultura com a eina per fer realitat el desig de canvi social (1: Compromís amb els reptes socials) i els processos que busquen implicar nombrosos agents socials i col·lectius amb dinàmiques compartides (8: Implicació i cocreació). Promovem el diàleg perquè creiem en la cultura feta col·lectivament i volem contribuir a enriquir-la, perquè sabem que només des de la construcció col·lectiva es poden generar transformacions de fons. Quan fem cultura per a la transformació social, hem d'incorporar-hi espais de diàleg i, alhora, afavorim el sorgiment de noves formes de diàleg.
- 4 Alliberar coneixement** és el valor que apareix quan busquem construir noves mirades que ens facin créixer com a persones i com a societat (3: Aportació d'innovació artística i social) i ho fem connectant el sistema educatiu amb la comunitat i el patrimoni cultural, per crear experiències d'aprenentatge i creació cultural amb significat (7: Infants i joves creadors). Alliberem coneixement perquè tot procés cultural és susceptible de contribuir a conèixer-nos més bé i a situar-nos al món, perquè volem retornar a altres allò que hem generat mitjançant processos col·lectius i perquè som conscients de la centralitat del coneixement i el saber en el món que voldríem ajudar a construir. Quan fem cultura per a la transformació social, alliberem coneixement.

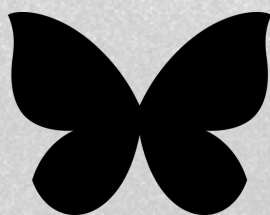
5 Crear ecosistemes és el valor que neix de la voluntat d'avançar cap a un desenvolupament sostenible (10: Sostenibilitat) i de la dimensió col·lectiva que és pròpia de tot procés de transformació social. Creem ecosistemes perquè el món en el qual vivim exigeix pensar més enllà de la nostra localitat i entorn, i ubicar-nos en relació amb el planeta i les múltiples crisis que l'afecten, que no ens són alienes. I també perquè ens sabem part de xarxes formals i informals que ens fan ser qui són, i a les quals també volem contribuir. Quan fem cultura per a la transformació social podem contribuir a enfortir ecosistemes i, entre aquests, ens comprometem especialment amb aquells que generin sostenibilitat social, mediambiental, econòmica i cultural. En aquest valor també rescatem el punt 9 del decàleg Mutare (9: Rigor metodològic), ja que pensem que per crear ecosistemes sostenibles serà indispensable sistematitzar els processos de creació de valor, avaluant l'impacte assolit i compartint els aprenentatges per provocar un efecte multiplicador per al canvi social.

Creiem que aquests valors són una eina poderosa per transformar la realitat des de la cultura i és per això que els vam convertir en la columna vertebral de Mutare'24 per dotar-los de contingut per a la seva aplicació pràctica en el dia a dia dels projectes culturals transformadors.

02_

Mutare'24:

**Els valors Mutare
en el dia a dia dels
projectes culturals**

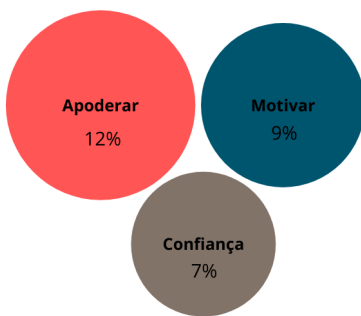
02_

Els valors Mutare en el dia a dia dels projectes culturals transformadors

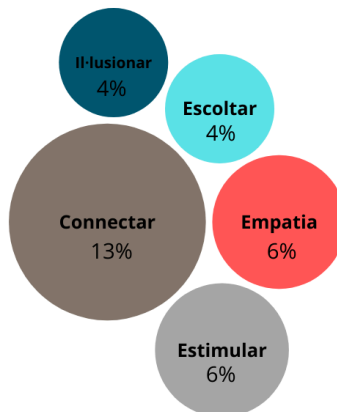
Com entenem els valors Mutare?

Les persones que van participar a Mutare'24 van descriure, en una paraula, què significa aplicar els valors Mutare en el dia a dia de l'activitat cultural transformadora. Sense condicionants previs, moltes persones van coincidir en les mateixes paraules [1]:

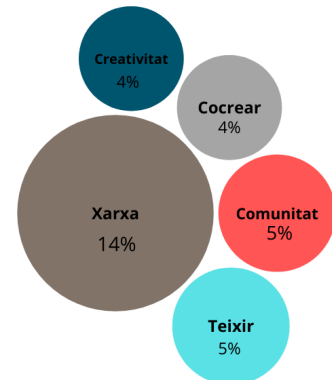
Impulsar persones

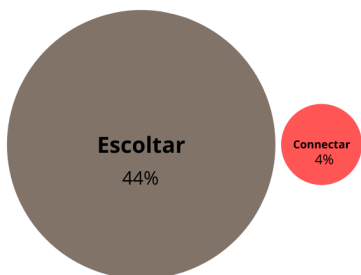
Despertar emocions

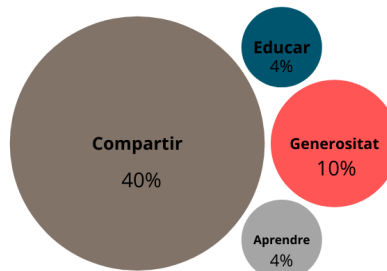
Crear ecosistemes

Promoure el diàleg

Alliberar coneixement

[1] Es recullen les paraules proposades per més de dues persones, calculant el percentatge que suposen sobre el total de paraules escrites en cada valor.

Així, la comunitat Mutare entén que:

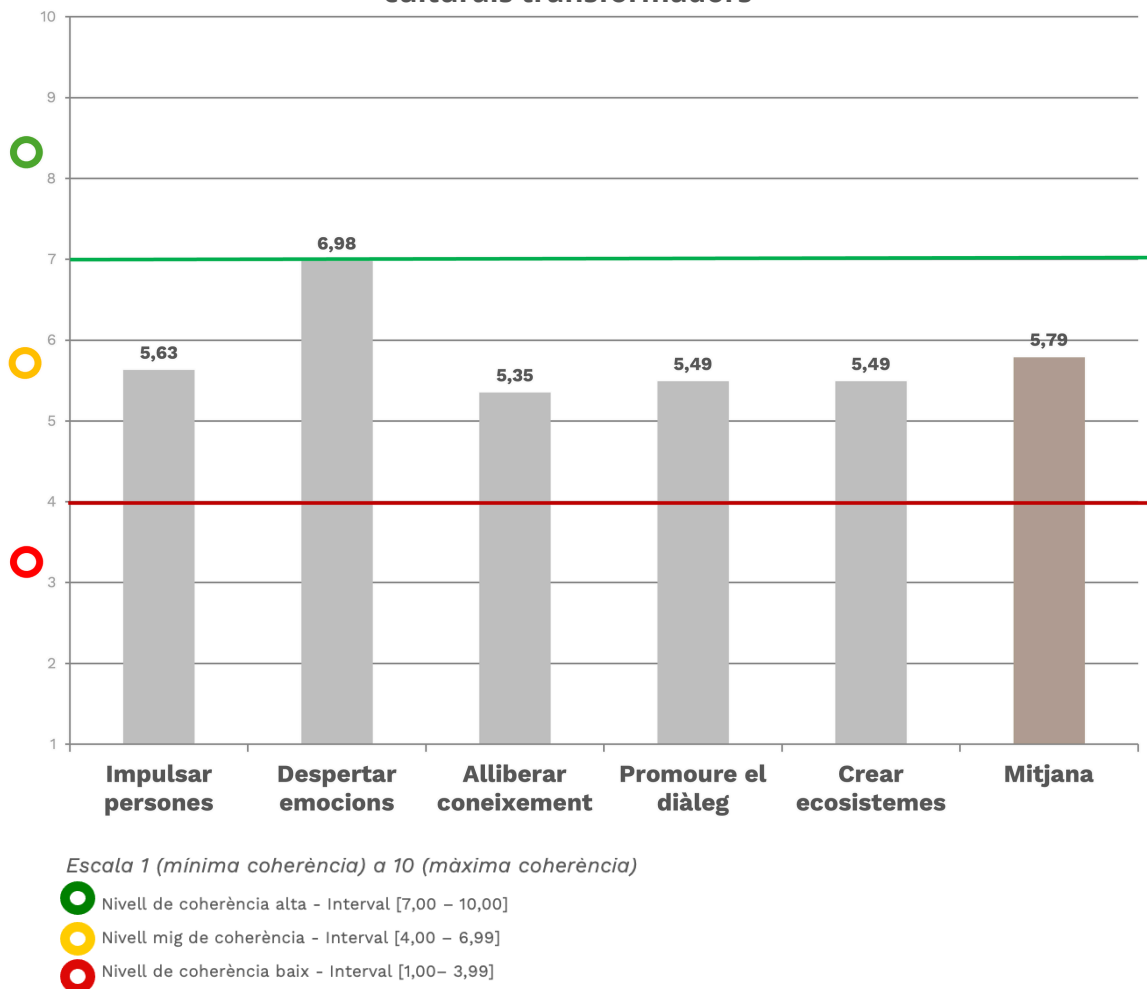
Impulsar persones	ÉS	apoderar, motivar i generar confiança
Despertar emocions	ÉS	connectar, actuant des de l'empatia, estimulant, escoltant i il·lusionant les persones
Promoure el diàleg	ÉS	escoltar i generar connexions
Alliberar coneixement	ÉS	compartir, des de la generositat, per aprendre i educar
Crear ecosistemes	ÉS	fer xarxa, teixir comunitat, des de la creativitat i la cocreació

Som coherents entre el que diem (els valors) i el que fem (activitat quotidiana)?

Una vegada compartit el significat dels valors Mutare, vam voler contrastar amb les persones participants com perceben l'aplicació d'aquests valors en el dia a dia del sector cultural. I ho vam fer demanant que valoressin la coherència que perceben en el dia a dia respecte als valors que han de guiar els projectes culturals transformadors. Perquè quan perceben una dissociació entre el que diem (els valors) i el que fem, es produeix un estrès ètic que pot impactar en la nostra activitat [2].

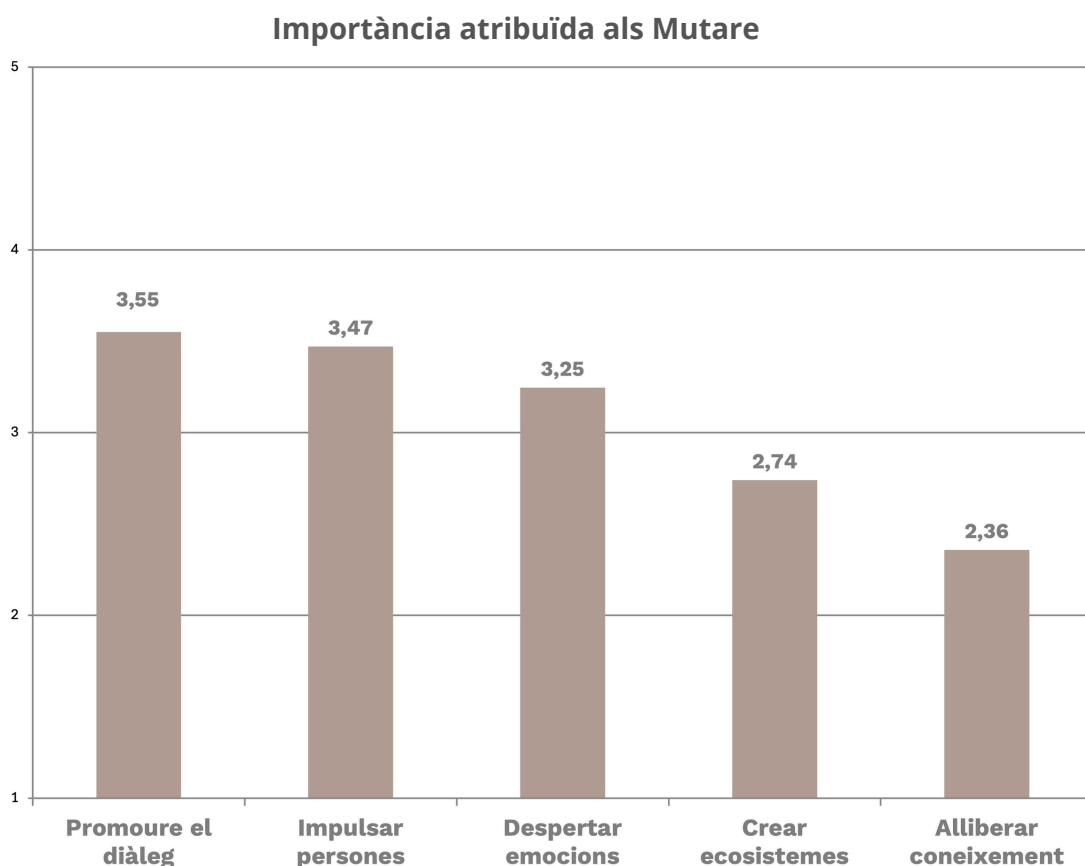
Les respostes ens mostren que **tenim un ampli recorregut de millora per avançar cap a una major coherència entre l'activitat quotidiana dels projectes culturals i els valors Mutare**. El valor de Despertar emocions és el que mostra un nivell de coherència percebuda major:

Coherència percebuda en l'aplicació dels valors Mutare en el dia a dia dels projectes culturals transformadors

[2] Basat en el Test d'estrès ètic de beethik | responsabilitat radical. <https://www.beethik.com/tr2-cat/>

També vam voler conèixer el nivell d'importància que atorguen les persones participants als valors Mutare. **El valor considerat més important és Promoure el diàleg** i el menys important, Alliberar coneixement.

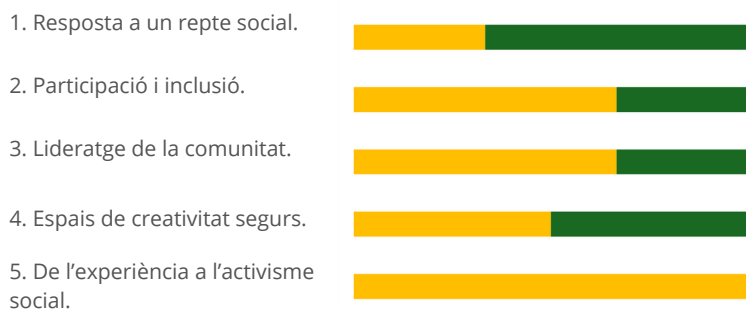
Les persones participants van ordenar els valors fent un ranking i aquesta puntuació l'hem convertit en una puntuació de 5 (el valor més important) a 1 (el valor menys important).

Podem observar, així, que **els dos valors considerats més importants (Promoure el diàleg i Impulsar persones) no tenen nivells de coherència percebuda alts** i, per tant, podem treballar per enfortir la seva presència en el dia a dia.

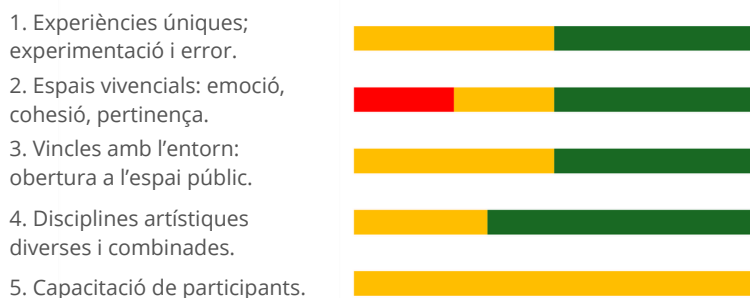
Aquest recorregut de millora es veu també en la valoració de les pràctiques que ens proposa el Llibre Mutare per aterrar cada valor en l'activitat quotidiana. Vam demanar a les persones participants que ens ajudessin a conèixer si, efectivament, ho estem fent habitualment:

COM podem, des dels projectes culturals transformadors...

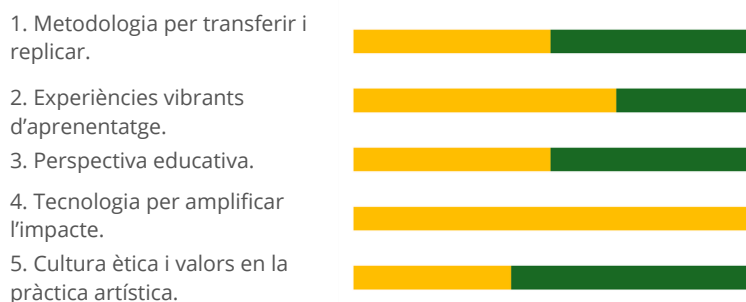
Impulsar persones

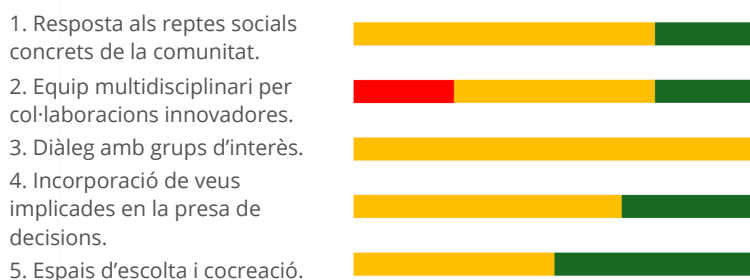
Despertar emocions

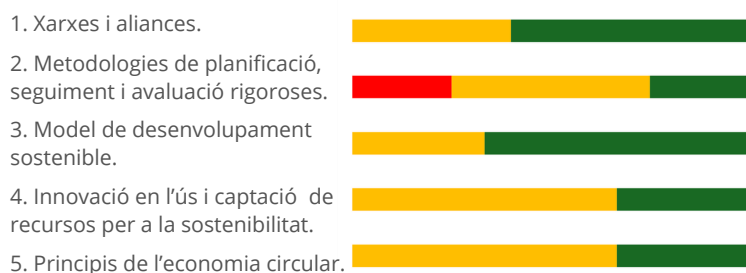
Alliberar coneixement

Promoure el diàleg

Crear ecosistemes

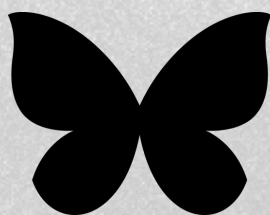

- No ho tenim en compte normalment.
- Diem que ho fem, però a la pràctica potser no ho fem tant.
- Sí que ho fem habitualment.

03_

Mutare'24:

**Els trets característics
de les persones compromeses
amb la cultura transformadora**

03_

Els trets característics de les persones compromeses amb la cultura transformadora

En l'impuls i promoció de projectes culturals transformadors des de l'aplicació dels valors Mutare cal comptar amb persones que responguin a uns comportaments coherents, d'acord amb un conjunt de trets característics.

Es tracta dels següents. Es destaquen els 10 prioritzats pels participants al Mutare'24, però tots ells són determinants i han de conjugarse de manera transversal, afectant a tots els valors en la promoció de projectes culturals transformadors:

Valor	Trets prioritzats	Altres trets importants
Impulsar persones	1. Empatia 2. Flexibilitat i adaptabilitat	Actitud positiva Capacitat de delegar Lideratge inclusiu
Despertar emocions	3. Habilitat per inspirar i motivar 4. Sensibilitat	Passió Intel·ligència emocional Autoconeixement
Alliberar coneixement	5. Apertura mental 6. Creativitat en l'ensenyament	Curiositat pel coneixement Col·laboració Capacitat de llegir el context
Promoure el diàleg	7. Escolta activa 8. Capacitat per crear un ambient segur	Confiança en el procés Capacitat per fer preguntes Tolerància davant l'ambigüitat
Crear ecosistemes	9. Visió estratègica 10. Habilitat per connectar i col·laborar	Lideratge compartit Resiliència Orientació a la sostenibilitat

1 Impulsar persones

Trets prioritzats

1. Empatia	És...	Capacitat per entendre i compartir els sentiments i emocions dels altres.
	Ens ajuda...	L'empatia ens fa comprendre les necessitats i emocions de les persones, facilitant una connexió genuïna i autèntica.
2. Flexibilitat i adaptabilitat	És...	Habilitat per ajustar-se a canvis i noves circumstàncies, a vegades, inesperades.
	Ens ajuda...	Permet als i les impulsores de projectes culturals transformadors ajustar el seu enfocament segons les necessitats del moment, del context social i de les persones.

Altres trets importants

Actitud positiva	És...	Enfocament optimista i constructiu cap a la vida i el desenvolupament dels projectes culturals.
	Ens ajuda...	La positivitat és contagiosa i ajuda a mantenir un estat d'ànim bo en moments difícils.
Capacitat de delegar	És...	Habilitat per assignar, distribuir i compartir tasques de manera efectiva.
	Ens ajuda...	Empodera els altres, fomenta la confiança i el desenvolupament d'habilitats de les persones que formen part de l'equip.
Lideratge inclusiu	És...	Lideratge que fomenta la participació i el reconeixement i aportació de valor de totes les parts interessades.
	Ens ajuda...	Crea un ambient on totes les persones participants se senten valorades i tenen l'oportunitat de contribuir al propòsit i desenvolupament del projecte.

2 Despertar emocions

Trets prioritzats

3. Habilitat per inspirar i motivar	<p>És...</p> <p>Ens ajuda...</p>	<p>Capacitat per motivar i elevar l'esperit dels altres i la seva implicació en el projecte.</p> <p>Genera sentiments d'esperança, aspiració i motivació en les persones que l'envolten, provocant la vinculació amb el propòsit del projecte cultural transformador.</p>
4. Sensibilitat	<p>És...</p> <p>Ens ajuda...</p>	<p>Comprensió i respecte per les diferències culturals i les seves manifestacions emocionals.</p> <p>Facilita la connexió amb persones de diversos orígens, realitats, característiques i sensibilitats emocionals.</p>

Altres trets importants

Passió	<p>És...</p> <p>Ens ajuda...</p>	<p>Fort entusiasme i dedicació envers els interessos, causes i reptes vinculats al projecte cultural transformador.</p> <p>El seu entusiasme pot ser contagiós i motivar els altres a compartir una passió similar envers els objectius del projecte.</p>
Intel·ligència emocional	<p>És...</p> <p>Ens ajuda...</p>	<p>Habilitat per llegir, comprendre i connectar amb les emocions dels demés, aportant un ús innovador dels recursos i activitats culturals per evocar emocions.</p> <p>Respon adientment als estats emocionals de la resta, millorant la connexió i suport, ajudant-los a sentir que les seves emocions són compreses i compartides i generant experiències emocionals úniques i enriquidores.</p>
Autoconeixement	<p>És...</p> <p>Ens ajuda...</p>	<p>Capacitat per comprendre's a si mateix, pensaments, emocions, fortaleces, debilitats, valors i creences. És la consciència de qui ets, què vols a la vida i com et relaciones amb tu mateix i amb els altres.</p> <p>Implica un procés continu de reflexió i autoavaluació que t'ajuda a prendre decisions més encertades i viure de manera més autèntica i plena.</p>

3 Alliberar coneixement

Trets prioritzats

5. Apertura mental	És...	Disposició per descobrir, considerar i acceptar idees i perspectives noves.
	Ens ajuda...	Fomenta un entorn d'aprenentatge inclusiu i respectuós amb els diferents punts de vista.
6. Creativitat en l'ensenyament	És...	Ús d'eines i mètodes innovadors per fer que l'aprenentatge sigui més interessant, significatiu i efectiu.
	Ens ajuda...	Fa el procés d'aprenentatge més atractiu, significatiu i memorable.

Altres trets importants

Curiositat pel coneixement	És...	Desig constant d'aprendre i explorar coneixements nous que portin cap a la transformació social.
	Ens ajuda...	Manté actualitzades a les persones compromeses amb la transformació social i permet compartir sempre informació i coneixement rellevant i actualitzat.
Col·laboració	És...	Habilitat per treballar amb els altres en la creació i difusió de coneixement.
	Ens ajuda...	Permet l'intercanvi d'idees i millora el coneixement col·lectiu a través de la cooperació.
Capacitat de llegir el context	És...	Habilitat per comprendre i analitzar la situació, tenint en compte diversos factors com l'entorn, els factors i tendències socials, les circumstàncies, les relacions interpersonals i les emocions presents.
	Ens ajuda...	En llegir el context, una persona pot adaptar el seu comportament, prendre decisions informades i respondre de manera adequada a les necessitats i expectatives de l'entorn on es troba. És una habilitat important en la comunicació efectiva, la resolució de problemes i la presa de decisions estratègiques.

4 Promoure el diàleg

Trets prioritzats

7. Escolta activa	<p>És...</p> <p>Ens ajuda...</p>	<p>Habilitat per entendre les necessitats, expectatives, preocupacions i motivacions dels participants de l'ecosistema.</p> <p>Facilita la creació de solucions que realment beneficiïn la comunitat i millorin l'ecosistema.</p>
8. Capacitat per crear un ambient segur	<p>És...</p> <p>Ens ajuda...</p>	<p>Habilitat per establir un entorn on els participants se sentin lliures d'expressar els seus pensaments i punts de vista sense por al judici o a conseqüències negatives.</p> <p>Fomenta l'obertura, la transparència i l'honestedat en el diàleg.</p>

Altres trets importants

Confiança en el procés	<p>És...</p> <p>Ens ajuda...</p>	<p>Creença en l'eficàcia del diàleg com a eina per resoldre reptes i millorar-ne la comprensió.</p> <p>Manté el compromís amb el diàleg fins i tot en moments difícils, promovent la resolució de conflictes de manera constructiva.</p>
Capacitat per fer preguntes	<p>És...</p> <p>Ens ajuda...</p>	<p>Habilitat per formular preguntes que aprofundeixin la conversa i la construcció de visions compatibles i fomentin la reflexió.</p> <p>Estimula el pensament crític i ajuda a explorar temes amb més profunditat.</p>
Tolerància davant l'ambigüitat	<p>És...</p> <p>Ens ajuda...</p>	<p>Capacitat per gestionar la incertesa i la manca de claredat en els processos de conversa i reflexió compartida.</p> <p>Permet gestionar situacions on les respostes no són clares o on hi ha múltiples punts de vista.</p>

5 Crear ecosistemes

Trets prioritzats

9. Visió estratègica	És...	Capacitat per imaginar i planificar el desenvolupament d'un ecosistema a llarg termini.
	Ens ajuda...	Permet definir una direcció clara i alineada amb els objectius de totes les parts implicades, facilitant la creació d'un entorn cohesionat i dinàmic.
10. Habilitat per connectar i col·laborar	És...	Capacitat per establir relacions i connectar persones, organitzacions o recursos dins de l'ecosistema per a la creació de valor compartit.
	Ens ajuda...	Fomenta la col·laboració i l'intercanvi, facilitant les sinergies entre diferents actors.

Altres trets importants

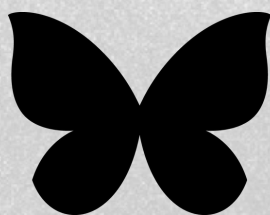
Lideratge compartit	És...	Capacitat de provocar espais en què múltiples individus comparteixen la responsabilitat de liderar un equip o projecte, fomentant la col·laboració, la presa de decisions compartida, la comunicació oberta i la distribució equitativa de tasques i responsabilitats.
	Ens ajuda...	Permet aprofitar les fortaleses i habilitats úniques de cada persona, promovent un ambient de treball més inclusiu, dinàmic i efectiu.
Resiliència	És...	Capacitat d'adaptar-se i recuperar-se davant situacions adverses, superar reptes i sortir enfortit de les experiències difícils. Implica l'habilitat de mantenir la calma, l'esperança i la confiança en un mateix en moments complexos, així com la capacitat d'aprendre dels desafiaments i seguir endavant amb determinació i flexibilitat.
	Ens ajuda...	La resiliència ens permet afrontar els canvis i les dificultats de manera constructiva, permetent créixer i desenvolupar-nos malgrat les circumstàncies adverses.
Orientació a la sostenibilitat	És...	Enfocament a la creació d'ecosistemes que es puguin mantenir a llarg termini sense esgotar els recursos i que contribueixin al desenvolupament sostenible.
	Ens ajuda...	Assegura que l'ecosistema pugui continuar proporcionant valor a totes les parts de manera continuada i responsable.

04_

Mutare'24:

Què hem après?

**Experiències que ens inspiren en
l'aplicació dels valors Mutare**

04_

Què hem après?

Experiències que ens inspiren en l'aplicació dels valors Mutare

Compartir experiències és la millor manera d'aprendre sobre com podem aplicar els Valors Mutare en el nostre dia a dia. Projectes que ens inspiren des de l'apropament a vivències i iniciatives impulsades per persones que, com nosaltres, volen transformar el món des de les arts i la cultura.

Per això, en aquest apartat recollim els aprenentatges que ens van aportar les experiències compartides al Mutare'24:

Conferències centrals

Marta Llobet | Comissió de Cultura de l'organització mundial de Ciutats i Governos Locals Units (CGLU)
Laura Keogh | Dublin City Council Culture Company
Marta Camps | Doctora en Innovació Creativa

Mutare Inspira

Memòries Sintètiques. Domestic Data Streamers | Natàlia Santolària
Teatre Arnau Itinerant. Coordinadora d'entitats pel Teatre Arnau | Edna Rojas
Cicle Sinèrgic. Neandertal Records | Martí Sancliment, Marta Sala i Xevi Compte
Museo Situado i Un botiquín para mi ciudad. GRIGRI | Susana Moliner
Escola en residència al CCCB | Marian Díaz i Roc Tarrés
El llibre roig. Col·lectiu Massa Salvatge | Teresa Mata
Nilak | Oriol Escursell i Francesc Sabaté
Art integrat a la Sagrada Família | Toni Rojas i Anna Gil
Crealabs | Irene García, i Neus Medina

Intervenció artística

Com es veuen i es relacionen el món rural i el món urbà? Dramatització d'una hipotètica conversa
Elisenda Guiu, Laura Pau i Alba Aluja

Principals aprenentatges

- 01 **“La cultura és el quart pilar del desenvolupament sostenible, com un element imprescindible que facilita el diàleg entre els altres tres elements: inclusió social, desenvolupament econòmic i medi ambient”.**
Marta Llobet
- 02 **“Quan les persones es senten connectades amb les seves comunitats, se senten més segures, més fortes i son més saludables”.**
Laura Keogh
- 03 **“La creativitat és un estat de connexió. Una força vital que ens permet transformar i generar noves connexions amb sentit”.**
Marta Camps
- 04 **“Hem de desmitificar la intel·ligència artificial i posar-la al servei de les històries de vida de les persones”.**
Natàlia Santolària
- 05 **“La recuperació d’un equipament cultural històric pot ser apoderador de la comunitat”.**
Edna Rojas
- 06 **“Apropar les arts a les persones que més ho necessiten millora el seu benestar emocional”.**
Martí Sancliment, Marta Sala i Xevi Compte
- 07 **“Per crear ecosistemes cal possibilitat que els desitjos d’altres agents es vegin reconeguts”.**
Susana Moliner
- 08 **“Posar en pràctica noves formes d’aprenentatge amb la implicació de diferents agents pot provocar la generació de vincles amb la comunitat”.**
Marian Díaz i Roc Tarrés
- 09 **“Les arts poden vehicular processos de participació real i activa que donin a les adolescents eines per exercir la seva ciutadania i reivindicar-se”.**
Teresa Mata
- 10 **“Hem de portar la cultura als llocs on no hi ha accés, perquè si els infants no veuen un espectacle, no entraran mai per la porta d’un teatre”.**
Oriol Escursell i Francesc Sabaté
- 11 **“Treballar amb les escoles del barri permet als equipaments culturals obrir-se i arribar a persones que, tot i tenir-los al costat, mai hi han accedit”.**
Toni Rojas i Anna Gil
- 12 **“Les escoles han de crear espais que posin l’accent en la creació, la manipulació i la transformació”.**
Tlrene García, i Neus Medina
- 13 **“Només des del diàleg podem apropar visions que iniciament ens semblen contraposades per trobar punts en comú”.**
TElisenda Guiu

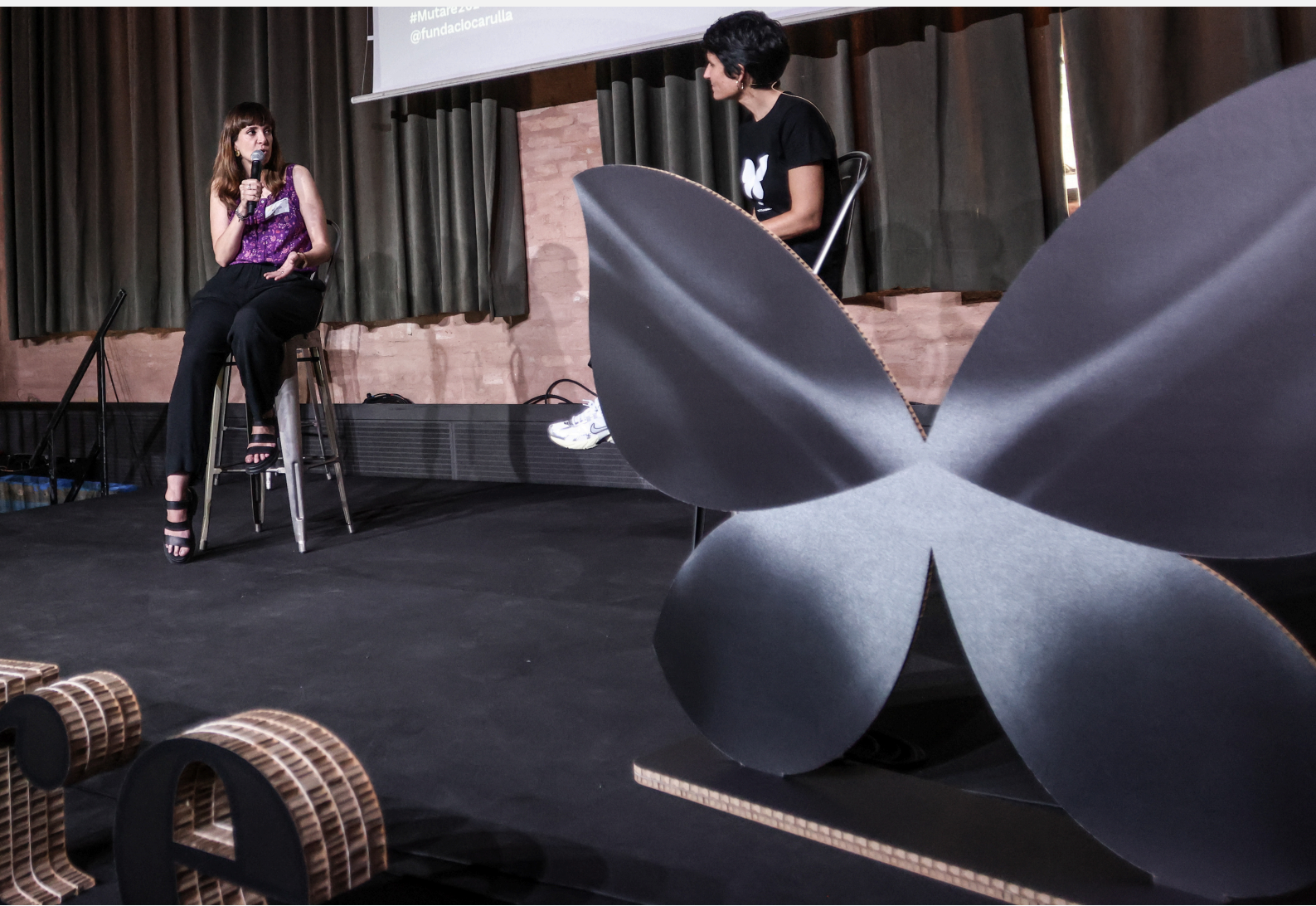
Aprementatge

01

Marta Llobet

Responsable d'aprenentatge i incidència global a la Comissió de Cultura de l'organització mundial de Ciutats i Governos Locals Units (CGLU).

“La cultura és el quart pilar del desenvolupament sostenible, com un element imprescindible que facilita el diàleg entre els altres tres elements: inclusió social, desenvolupament econòmic i medi ambient”.

Els drets culturals formen part de l'ADN de la xarxa de Ciutats i Governos Locals Units. El document fundacional, l'Agenda 21 de la Cultura es va crear l'any 2004 i ja es parla sobre què són els drets culturals i de com els governos municipals poden incorporar-los en les seves polítiques.

En aquest sentit, la Carta de Roma parla de 5 capacitats: crear, descobrir, compartir, gaudir i protegir la cultura. Aquestes són les capacitats que l'administració ha de fer possibles per als ciutadans i ciutadanes que viuen en un territori.

“Si estem parlant de drets, de drets humans, vol dir que qualsevol organització o persona que ataquí els drets culturals d'una persona, o el patrimoni (com passa en ciutats que estan en un conflicte bèl·lic) pot ser perseguit, perquè allò va contra els drets humans. Per tant, aquesta categoria legal i jurídica és molt important”.

L'objectiu de la xarxa és que la cultura sigui considerada el quart pilar del desenvolupament sostenible, com un element imprescindible que facilita el diàleg entre els altres tres elements: inclusió social, desenvolupament econòmic i medi ambient.

Treballen amb la guia Cultura 21: Accions, aprovada a la cimera de Bilbao de 2015, i que demostra que la cultura és transversal a totes les polítiques dels governos locals i regionals.

La primera acció que fan quan comencem a treballar amb una ciutat és reunir a 70-80 persones representants dels sectors públic, privat, societat civil i acadèmia del món de la cultura i d'altres àrees per posar-los a treballar junts i que vegin que, realment, estan fent coses molt connectades i que tenen molt de sentit si es segueixen fent de manera conjunta. Amb aquella primera sessió ja comencen a donar-se connexions molt profitoses per aquella ciutat.

Barcelona coordina la xarxa. Fa molts anys que la ciutat impulsa el moviment municipalista internacional. La xarxa es va constituir el 2004, però és hereva del moviment internacional que va començar a Brussel·les el 1913. Des dels inicis, Barcelona ha estat molt present.

Actualment està en marxa el procés Cultura 21+, un procés de renovació de la guia esmentada abans, que vol cocrear un nou marc internacional per a la promoció dels drets culturals amb agents de tots els àmbits i sectors i municipis de tot el món.

Aprentatge

02

Laura Keogh

Cap del departament d'escolta i participació comunitària de la Dublin City Council Culture Company.

“Quan les persones es senten connectades amb les seves comunitats, se senten més segures, més fortes i son més saludables”.

Vídeo de la intervenció.

El 2015, l'Ajuntament de Dublín va participar per segona vegada en el concurs de Capital Europea de la Cultura i, en aquest marc, es va posar en marxa un procés de consulta oberta que va reunir diferents agents de sectors diversos amb individus i grups comunitaris també implicats. Aquest procés va crear noves connexions a tota la ciutat i dins el propi consistori. També l'any 2015 l'Ajuntament va desenvolupar la seva primera estratègia cultural.

Tot això va ser clau per impulsar i reconèixer l'impacte de la cultura en tots els àmbits, incloent-hi economia, educació, turisme, comunitat i vida cívica. L'estratègia cultural va crear oportunitats perquè tothom pogués participar igualitàriament en experiències culturals inclusives i diverses.

D'aquesta manera, Dublín es va posicionar com una ciutat per fer, experimentar i compartir cultura. Tot i que la candidatura per la Capital de la Cultura no va tenir èxit, el 2016 es va adoptar el programa Dublin Culture Connects com a mitjà per enfortir les associacions i incloure audiències a tota la ciutat i implementar els valors definits en l'estratègia cultural.

Dublin Culture Connects van ser una sèrie de projectes heretats de la candidatura de Capital de la Cultura. I un d'aquests programes principals es va anomenar el National Neighbourhood en reconeixement de Dublín com una ciutat capital formada per molts petits barris. Aquest projecte continua viu encara avui i té com a objectiu la inclusió de la cultura com a objectiu central de desenvolupament en totes les accions de l'Ajuntament, suposant un important reconeixement del paper la cultura a Dublín.

L'any 2018, en una nova mostra del compromís amb la cultura a la ciutat, l'Ajuntament de Dublín va formalitzar aquesta estructura mitjançant la creació de la Dublin City Council Culture Company: empresa propietat i finançada del consistori que gestiona iniciatives i edificis culturals a tota la ciutat.

La seva metodologia de treball, amb la col·laboració com a eix central, és participativa, experimental, evolutiva i receptiva. Les idees venen, sempre, d'escoltar a la gent.

“Treballem mitjançant la cocreació i la cooperació i pretenem generar un impacte social. Apuntem a la qualitat a través de l'expertesa, la inclusió i la participació. I la nostra missió com a empresa demostra com la cultura és realment essencial per a una societat funcional. Creiem en el valor social de la cultura, creiem en el poder de les històries humanes, volem connectar persones i comunitats a través de la cultura i la conversa per encendre la imaginació i les experiències. Sabem que quan les persones se senten connectades amb les seves comunitats se senten més segures, més fortes i son més saludables”.

Valors:

Participació: inclusiva, universal, a tota la ciutat.

El fet de crear i aconseguir que la cultura sigui real per a la gent. Quan la gent participa, quan està involucrada, és això és el que fa que la cultura sigui real per a elles i ells.

Col·laboració: a nivell local, nacional i internacional.

La col·laboració és al centre. Actuen com un catalitzador, reunint persones i organitzacions per augmentar el coneixement, la comprensió i el respecte.

Rellevància de múltiples grups d'interès: persones, institucions, municipals...

Des de la fidelitat a la rellevància, essent rellevants per a les persones amb les quals treballen, ja siguin organitzacions culturals, grups comunitaris, particulars o ajuntaments.

Creació de capacitats: compartir bones pràctiques.

Desenvolupar habilitats i activar maneres de treballar que permetin a tothom crear cultura i tenir més oportunitats culturals per a si mateixos.

Qualitat - de projectes i intervencions.

Fent tot de la millor manera possible, utilitzant els coneixements, les experiències i habilitats per intentar construir impacte i qualitat en tot el que es fa.

Alguns projectes i iniciatives de la Dublin City Council Culture Company:

Gestió d'edificis culturals:

Henrietta Street. Un museu social ubicat en una casa georgiana amb 300 anys d'història en la que s'aplega la història de la família rica que hi vivia llavors, amb les històries de les persones que van viure al voltant d'aquella zona o al mateix edifici.

Es recullen històries orals de persones que han viscut aquella vida, que van viure a l'edifici, al carrer i que també són part de la col·lecció. Formen una part molt important de les visites guiades i es treballa constantment perquè tot evolucioni i s'adapti a les històries que escolten.

Richmond Barracks. Un centre cultural a prop del centre de Dublín, però en una zona residencial, que conté una biblioteca, un jardí, un cafè i i el programa Culture Connects: programa de tallers i activitats que convida a la gent a venir i provar coses noves.

Programes de desenvolupament de públics culturals:

Projectes d'intel·ligència, com una auditoria cultural i un mapa d'activitats culturals, amb dues funcions: com a eina útil per a la planificació des de l'ajuntament, però també té una part pública en línia (Culture Near You) per cercar activitats per zones i àmbits d'interès.

Programa Tea and Chats: un programa de converses durant tot l'any amb la gent de Dublín, anant als llocs on es reuneixen els ciutadans, i preguntar què és important per a ells i elles. Es sintetitzen les aportacions en un informe que es fa servir en la programació i es transmet a altres institucions. En el passat, amb el Pla de Desenvolupament de la Ciutat, es van poder transmetre els temes que havien sorgit en aquestes converses a l'Ajuntament per a la seva implementació.

Programa Culture Club: amb activitats programades mensualment on s'anima a la gent a connectar amb els espais culturals de la ciutat. Col·laboren amb les institucions culturals, algunes organitzacions culturals i artístiques, galeries, museus, espais a l'aire lliure i anem amb la gent a aquests llocs. La intenció és portar la gent a llocs per primera vegada, facilitant que tinguin una cara coneguda o algú amb ells en aquest viatge. I sempre, després de visitar un espai, prenen una tassa de te i xerren sobre el que han vist perquè puguin reflexionar al respecte.

Projecte The Archive Within, com a part del National Neighbourhood. Iniciat durant la pandèmia, quan no podíem sortir de casa, es convidava la gent a experimentar la cultura junts, en línia. 12 persones van treballar amb un artista i un poeta i va culminar en una exposició. Van poder fer una xerrada amb la National Gallery o els National Archives o alguns dels socis culturals, van fer tallers amb els artistes, tallers de poesia i d'art, i un tema d'interès que va sorgir va ser la idea d'un arxiu de coses que exposarien en un museu si poguessin decidir. Aquesta proposta va unir el grup i va acabar en una exposició dels seus propis objectes personals i històries.

“Escoltem per aprendre què és important per a la gent de Dublín i responem a això. Així que, quan escoltem, tenim la responsabilitat de respondre al que sentim i ho fem a través de la nostra programació”.

Programes de desenvolupament de públics culturals:

Projectes d'intel·ligència, com una auditoria cultural i un mapa d'activitats culturals, amb dues funcions: com a eina útil per a la planificació des de l'ajuntament, però també té una part pública en línia (Culture Near You) per cercar activitats per zones i àmbits d'interès.

Programa Tea and Chats: un programa de converses durant tot l'any amb la gent de Dublín, anant als llocs on es reuneixen els ciutadans, i preguntar què és important per a ells i elles. Es sintetitzen les aportacions en un informe que es fa servir en la programació i es transmet a altres institucions. En el passat, amb el Pla de Desenvolupament de la Ciutat, es van poder transmetre els temes que havien sorgit en aquestes converses a l'Ajuntament per a la seva implementació.

Programa Culture Club: amb activitats programades mensualment on s'anima a la gent a connectar amb els espais culturals de la ciutat. Col·laboren amb les institucions culturals, algunes organitzacions culturals i artístiques, galeries, museus, espais a l'aire lliure i anem amb la gent a aquests llocs. La intenció és portar la gent a llocs per primera vegada, facilitant que tinguin una cara coneguda o algú amb ells en aquest viatge. I sempre, després de visitar un espai, prenen una tassa de te i xerren sobre el que han vist perquè puguin reflexionar al respecte.

Projecte The Archive Within, com a part del National Neighbourhood. Iniciat durant la pandèmia, quan no podíem sortir de casa, es convidava la gent a experimentar la cultura junts, en línia. 12 persones van treballar amb un artista i un poeta i va culminar en una exposició. Van poder fer una xerrada amb la National Gallery o els National Archives o alguns dels socis culturals, van fer tallers amb els artistes, tallers de poesia i d'art, i un tema d'interès que va sorgir va ser la idea d'un arxiu de coses que exposarien en un museu si poguessin decidir. Aquesta proposta va unir el grup i va acabar en una exposició dels seus propis objectes personals i històries.

“Escoltem per aprendre què és important per a la gent de Dublín i responem a això. Així que, quan escoltem, tenim la responsabilitat de respondre al que sentim i ho fem a través de la nostra programació”.

D'aquesta manera, es programa de manera receptiva, des de la base del que la ciutadania diu i es continua amb l'escolta per garantir que el treball continuï sent rellevant i aquest cicle continuï. Es tracta de posar les persones al centre, com la part més important del procés.

El que es pretén, en el fons, és posar a l'abast de les persones la cultura que es porta a terme al seu entorn, donant oportunitats i creant consciència per compartir i viure aquestes propostes, que es puguin implicar en la cultura i la creativitat, tenint a l'abast tota l'oferta per poder seguir el seu propi camí.

Treballant per generar propostes rellevants per a totes les persones, sense importar qui siguin, escoltant-les i donant resposta, generant connexions entre individus que potser no es coneixien, es genera confiança.

L'accessibilitat es considera, també fonamental, i per això treballen estretament amb socis culturals per assegurar que l'oferta cultural sigui accessible per a totes a les persones.

“Creem camins per desenvolupar la creativitat. Tot això porta a una confiança cultural, hàbits culturals més forts i un compromís actiu amb la infraestructura cultural. Fem això amb l'objectiu d'aconseguir una participació cultural més àmplia a la ciutat, portant la cultura a llocs on no sol percebre's i demostrant que la cultura i la creativitat poden succeir a tot arreu.

Connectem les persones amb la cultura en què no es veuen implicades, trobant persones que potser no han estat involucrades en la cultura abans i connectant-les amb allò que és important i rellevant per a elles. I també reconeixent que la gent ja està fent cultura a la seva manera. Obrim noves vies perquè les persones accedeixin a la cultura més fàcilment i amb més confiança”.

Aprentatge

03

Marta Camps

Doctora en Innovació Educativa, Màster en Art Contemporani,
Màster en Creative Intelligence i Llicenciada en Belles Arts

*“La creativitat és un estat de connexió.
Una força vital que ens permet
transformar i generar noves connexions
amb sentit”.*

[Vídeo de la intervenció.](#)

El fenomen creatiu és, alhora, molt essencial i molt complex. La primera cosa que hem de fer és entendre de què parlem quan parlem de creativitat. I per començar a fer-ho, hem de desbancar certs mites que estan al seu voltant.

Primer, tenim molt associada la creativitat a l'art, com si fossin sinònims. Aquesta assimilació porta a que la creativitat estigui escindida d'una dimensió molt més àmplia: la vida.

La creativitat no està vinculada exclusivament a les arts.

“La creativitat és una força vital que ens permet transformar – com proposa Mutare – i ens permet generar noves connexions amb sentit. Totes naixem creatives. Totes ho som”.

Però l'educació moltes vegades s'encarrega d'anar desconnectant la possibilitat de la nostra força interna per poder fer aquestes connexions, de poder emergir una curiositat molt forta que ens mou.

Com a éssers humans som creatives. La qüestió és com ho reconeixem, on ho apliquem. Primer ho hem de reconèixer en nosaltres per poder acompanyar els nens i nenes amb els que estem.

El segon fals mite de la creativitat és que al sistema educatiu el vinculem, moltes vegades, amb la plàstica, quan no hauria de ser així exclusivament.

Hi ha un altre mite que diu que la creativitat és per aquells i aquelles que són genis. Com si la figura del geni quedés totalment llunyana de la resta de persones. *“El geni és aquell o aquella puntual, excepcional, però nosaltres no”.*

La creativitat és **pràctica**, és una **capacitat resolutiva** molt gran.

El geni és relaciona amb aquella figura del segle XIX, com una cosa aïllada, incompresa, molt divergent. *“has de ser molt diferent per poder ser un geni”.* Però qui no és diferent? Tots i totes tenim el dret d'expressar-nos de manera única i genuïna. Quin és l'entrenament que hem de fer educativament per posar-nos dins una norma que no ens permet treure aquesta expressió?

La figura del geni ens ha fet molt mal. Igual que la figura del personatge atormentat. La creativitat està molt vinculada amb aquest mite de la incomprensió, en comptes d'un canvi de registre que seria molt productiu: la comunicació i la vinculació amb la vitalitat al servei de la comunitat.

I l'últim fals mite és associar creació amb *“fes el que et doni la gana”.*

La creativitat té molts límits i moltes normes, pautes, processos, maneres de ser acompanyada. Per exemple, el dibuix lliure és el menys lliure dels dibuixos. Perquè el dibuix, la música, el moviment, el color, l'escriptura... siguin realment lliures necessiten d'un espai d'expressió on poder emergir sense que hi hagi inhibició al seu voltant.

Per tant, la creativitat és un **estat de connexió**.

El primer que hem de fer és practicar el que prediquem. Per això hem d'estar, nosaltres, en un estat creatiu. No podem exigir a ningú que estigui creatiu si nosaltres no ens ho reconeixem. Per reconèixer-nos-ho ho hem d'experimentar. La creativitat és una **experiència vital**, no és una teoria intel·lectual, ni un concepte.

Per aconseguir-lo, el primer que necessitem és un **estat de coherència**. Ser coherent és estar alineada: alineo el que faig, el que penso i el que sento. El que ve a ser una competència educativa: habilitats, coneixements i actituds. Quan estàs alineada, en plenitud, i fas, sents, actues i dius (el llenguatge és important) tot allò cobra sentit per a tu. I això et dona una energia que et permet arrencar un motor que et porta molt més enllà.

Treballar des del cos físic ens permet (aquí la neurociència i la neuroeducació tenen estudis molt avançats) treballar totes les neuroconnexions i tot el sistema bioquímic que ens permet estar en aquest estat de coherència.

Ens hem de preguntar: **què passaria si...** apliquem una petita transformació en la nostra pràctica quotidiana diària? El "què passaria si" aplicant una transformació comença a obrir un espai nou. No estem parlant de ser un gran artista, estem parlant de transformar i d'estar obertes al canvi. La capacitat de sorpresa continua és un motor creatiu enorme.

Per sostenir el "què passaria si" necessitem entendre molt bé **la incertesa**. La incertesa és aquell estat en el qual podem reaccionar de dues maneres: amb por o amb l'apertura de la possibilitat. És a dir: allò que no sé és una amenaça o és una oportunitat.

Hem de crear espais segurs perquè sostenir la incertesa sigui una oportunitat i no una amenaça. La flexibilitat en el dia a dia ens dona l'oportunitat d'obrir-nos a coses que no ens esperàvem i aquí està la màgia del fenomen creatiu a l'aula, quan tu no pots controlar. El control és enemic públic de la creativitat. No pots controlar el que passa, però en canvi tens molta preparació per acollir totes les possibilitats.

Un altre element clau és l'atenció. Si poso l'atenció a la limitació, el que faig créixer és un dels grans bloquejos de l'educació, el determinisme.

La nostra responsabilitat és **posar l'atenció en el potencial**, per tant, dissenyar els espais des d'observar a les persones i no jutjar-les, trencar la barrera del determinisme.

No jutjar és deixar ser, veure les coses tal com són i no com ens agradaria que fossin. Aquesta és una de les grans frustracions en educació, ens agradaria que les coses fossin d'una determinada manera i forcem totes les màquines, tot el ritme, totes les persones, maneres de ser, de fer, d'expressar-se, perquè siguin així.

Una altra idea equivocada és la que indica que per crear has d'estar aïllat o aïllada, fora del món, negant el vincle directe amb que tota aquesta atenció i observació, que ha d'estar vinculada amb la vivència. **La creació és una experiència**. I perquè hi hagi experiència ha d'haver-hi oportunitats per experimentar.

"On hi ha el poder de la creació és en l'experiència viscuda, no en la teoria".

Dissenyar aquests espais, aquestes oportunitats en molts contextos, dona l'oportunitat de posar l'atenció a llocs on tothom passa, però ningú veu. Aquesta és la mirada creativa, la mirada de l'artista.

Quantes pel·lícules, quantes obres d'art, estan explicant vivències que ens connecten amb la nostra perquè ens estan passant de quelcom ordinari a quelcom extraordinari. Aquest canvi de dimensió és la mirada profunda de posar l'atenció al detall, de la cura, de veure com allò que donàvem per fet té una dimensió molt més enllà.

Hem de tenir temps i espai. I vivim en un món molt desconnectat. L'esforç que hem de fer a diari per connectar-nos a aquesta atenció, a un estat de consciència, observació i no judici, quan tot ens empeny a tot el contrari, és molt difícil. Però assegurar que a les aules es tinguin aquest temps i espai ha de ser una prioritat, una urgència innegociable. Ho deia Ken Robinson: no és fer art a les aules, és **fer de l'educació una pràctica creativa**. I per això es requereix temps i espai.

Estructures per incorporar les arts en aquest fenomen creatiu:

La primera: **les arts com a mitjà, com a eina per practicar una mirada sensible**, des d'espais d'incertesa, que provoca una transformació; aquesta mirada és extensible a tot.

Per això les pràctiques pedagògiques que es poden derivar són interdisciplinars, perquè la vida no escindeix sabers. I l'art és un mitjà que ens permet, a través dels seus llenguatges i mitjans d'expressió, practicar. Però, tristament, encara avui en dia són matèries desprestigiades a l'escola.

“Les arts han de ser un espai estructural d'un currículum digne”.

Necessitem aquests temps i aquests espais per treballar l'expressió de nens i nenes des de l'observació i no des del judici. Perquè quan una expressió no té un espai segur des d'on desenvolupar-se s'inhibeix; i quan s'inhibeix acabo fent el que s'espera de mi.

Educar la mirada sensible i, des d'aquí, obrir-nos al món. Tot està interconnectat: les matemàtiques, l'art, la ciència...

Sabem que hem de treballar per situacions d'aprenentatge, però no és una teoria, és la vida, i la vida és creativa, és transformadora, espontània, està en constant moviment. No és predictable i, quan ho és, és avorrida. Necessitem transformar, expandir-nos, evolucionar, perquè així ens sentim vius. Creativitat i aprenentatge són, d'arrel, quasi bé sinònims.

L'altre espai important de les arts és el **treball amb els referents**. Puc pensar que no m'agrada la poesia, però quan m'he enamorat o quan ha mort algú i trobo aquell poema que explica exactament el que estic sentint... ens obre.

Perquè hi hagi aquesta obertura tenim dues opcions:

- Treballar des d'un paradigma antic de productivitat, on hem de formar les persones perquè siguin clons; ancorat en el cost-dolor, en la limitació, i que ve d'una societat estressada. L'estrès genera dues hormones: el cortisol i l'adrenalina. Les dues són importants per a la supervivència, però quan les generem en estat crònic, emmalaltim. L'estrès és la malaltia del segle XXI, generem estats crònics d'estrès des de molt petits. Aquesta sensació genera bioquímicament una desconexió, no ens permet fer l'alineació de coherència de la que hem parlat abans. Per tant, l'estrès és enemic de la creativitat.

- Treballar des d'un estat d'apertura, receptivitat i capacitat de transformació en fer noves connexions, de prendre riscos i sostenir la incertesa com una oportunitat. Les hormones que necessitem per tenir aquest estat són l'oxitocina i la dopamina: les hormones del plaer. D'acord amb molts estudis científics que ho corroboren, des de l'apertura d'aquestes hormones i la generació d'endorfines generades en situacions de plaer (que es donen, sobre tot, en l'activitat física, l'esport, el moviment, la música) l'aprenentatge significatiu succeeix.

Allò de *"la letra con sangre entra"* fa una connexió en base a cicatrius. Des del plaer es generen noves connexions, plasticitat neuronal, de manera que aquesta flexibilitat ens dona la possibilitat d'obrir desconeguts, de sorprendre'ns.

Tenim molta pressió social com a col·lectiu que ens porta a la síndrome del resultat final. Hem de ser molt valentes per reclamar espais, renunciar a coses perquè passaran d'altres que no sabem quines són. Ho hem de saber sostenir, no és fàcil en el context que vivim, per això li estem dient *"la revolució creativa"*.

La pràctica és la clau, acompanyant a les persones a expressar-se des d'elles mateixes, lluny dels processos estereotipats per obtenir resultats esperats. **La creativitat no és decorativa, és estructural.** És duríssim passar per estats d'incertesa i quanta més pràctica tens, més satisfacció obtens, perquè cada vegada que t'exposes i et veus capaç, et sents capaç i et sorprens a tu mateixa del que has pogut fer i no t'esperaves. Es crea una gran satisfacció i la confiança de la teva vivència que, en el millor dels casos, hauria de ser la clau d'una avaluació.

Si no vetllem perquè això pugui passar, és molt difícil que ho observem a l'aula. Estructuralment és molt difícil crear unes autoavaluacions conscients amb eines potents i amb rigor.

Si la capacitat expressiva és única, **totes estem incloses**, no n'hi ha exclusió possible, perquè no hi ha manera d'expressar-se que no sigui genuïna d'algú si aquella manera és autèntica. Per tant, creació i no exclusió és un altre dels vincles molt potents que han de ser treballats.

Moltes vegades, es percep el fet de donar-se espais de creació com un privilegi auto-atorgat, davant totes les tasques que tenim encomanades. Aquest espai de temps i creació, que ha de ser sagrat i molt cuidat, es veu com un luxe que tenen algunes persones, com si anés vinculat a un estatus social o econòmic.

La dedicació a la creació és la connexió amb la vida, amb la transformació; no és cap luxe, és un dret. S'ha de reivindicar com un espai imprescindible dins les nostres vides i dins els currículums. Perquè els currículums actuals estan basats en una metàfora de poder patriarcal.

Si no ens ho creiem de veritat, és molt difícil que ho puguem portar a les estructures institucionals. Per això és important que ho reivindicuem, però no des de la lluita enfadada, sinó des de l'amor, perquè crear és un regal, una ofrena, que tornes a la comunitat. Crear no és un fet aïllat ni egoista, quan és creativitat, sempre és un **acte de generositat**. La intenció final és sempre comunicar-se, unir-se a l'altre.

“L'aprenentatge, per tant, no és descobrir o saber el que ja hi ha, sinó crear quelcom nou. La vida és creativa. L'únic que hem de posar és l'espai perquè hi hagi aquesta nova connexió. Mutare dona aquests espais per crear la comunitat, d'experiència, per poder-lo viure. I la paraula viscuda, té molt poder”.

Aprentatge

04

Natàlia Santolària
Directora creativa a Domestic Data Streamers

Memòries Sintètiques

“Hem de desmitificar la intel·ligència artificial i posar-la al servei de les històries de vida de les persones”

[Vídeo de la intervenció.](#)

[Més informació.](#)

A Domestic Data Streamers intenten transformar les dades en històries amb que la gent es pugui relacionar, fent servir els llenguatges de les arts, el disseny, les pròpies dades i l'storytelling, escurçant la distància entre les persones i les dades.

En el moment en que irromp la intel·ligència artificial, aquesta distància es fa encara més gran. Quan començava a semblar que la intel·ligència artificial era la resposta a tot, es van plantejar: si la IA és la resposta, quina és la pregunta? I s'han anat trobant aquestes qüestions:

- Què hi ha entre els discursos tecnòfils i tecnòfobs?
- Com desmitifiquem la IA?
- Com la posem al servei de comunitats de persones? Com la fem servir per un objectiu més comunitari i més social?

És entre totes aquestes preguntes on s'emmarca Memòries sintètiques, un projecte que recupera records individuals de persones que no han estat documentats o, si ho han estat, s'han perdut, fent servir intel·ligència artificial. Aquest és el procés que segueixen:

Primer, troben un record que estigui congelat en el temps i demanen a la persona una descripció molt específica. Aquesta descripció s'introdueix en un programari d'intel·ligència artificial per generar una primera imatge que la persona critica constructivament i es va refinant fins que la persona es veu prou representada.

No són imatges precises que vulguin ser prova històrica, sinó que el seu valor és el de ser la representació d'una veritat perceptiva i emocional de la persona.

Aquest projecte el van exportat a Brasil, al barri de Bon Retiro (Sao Paulo) i ha generat interès a nivell internacional.

Després de tot això, han convertit el projecte en l'Oficina Ciutadana de Memòries Sintètiques: un servei públic ciutadà i una exposició durant tres mesos al DissenyHub.

Tot el coneixement generat s'ha plasmat en una caixa d'eines i en diverses publicacions. I tot això s'ha fet seguint un Codi d'ètica i conducta en que s'especifica com han decidit relacionar-se amb aquest tipus de tecnologia fent-ne un ús més ètic mentre els models no siguin més transparents.

Aprementatge

05

Edna Rojas

Tècnica de la Coordinadora d'Entitats pel Teatre Arnau

Teatre Arnau Itinerant

“La recuperació d'un equipament cultural històric pot ser apoderador de la comunitat”.

[Vídeo de la intervenció.](#)

[Més informació.](#)

El Teatre Arnau va ser representatiu de la cultura paral·lela, canalla i reivindicativa del Paral·lel. Cap al 2004 va tancar, el 2011 l'Ajuntament el va comprar i, després de molts anys tancat, el veïnat va començar a reivindicar la seva obertura com a espai per a la comunitat.

L'any 2016 es va iniciar un procés participatiu, promogut per la comunitat amb el suport de diversos agents i la participació de 60 entitats, per demanar un ús cultural de l'espai. I aquesta dinàmica és la que va portar a crear un sistema de governança molt orgànic que s'ha acabat d'estructurar després, donant pas al programa del que seria l'Arnau de futur.

El procés participatiu va acabar amb un compromís de rehabilitació i de dotació de pressupost, però la Covid va aturar aquest compromís, i es va decidir establir un programa itinerant de gestió comunitària que estigués actiu en els tres barris (Poble-sec, Sant Antoni i Raval).

Com a eixos centrals, l'Arnau itinerant té les arts vives enteses de manera ampla, actuals i històriques, la memòria i la comunitat, entesa com tota la diversitat de persones i col·lectius que habiten l'espai.

Recorda. Recorda la història d'un teatre és la història d'una cruïlla de barris.

Revolta. El compromís dels veïns i les veïnes amb l'art i la cultura.

Retorna. Sempre hi ha estat i ara torna a bategar l'Arnau.

Aprentatge

06

Martí Sancliment (productor i coordinador del Cicle Sinèrgic), **Marta Sala** (usuària) i **Xevi Compte** (musicoterapeuta)

Cicle Sinèrgic

Neandertal Records

“Apropar les arts a les persones que més ho necessiten millora el seu benestar emocional”

Vídeo de la intervenció.

Des de fa tres o quatre anys que es realitzen concerts als hospitals, sobre tot de Girona, per apropar la música a les persones que més ho necessiten perquè no tenen la possibilitat d'accedir-hi per motius mèdics o socials.

L'objectiu és millorar el benestar emocional de totes aquestes persones, apropant-se a elles des de la música.

És un projecte que ha nascut des de l'escolta de les necessitats i expectatives de les persones, per definir després la proposta.

Es fan tres tipus d'activitats:

- Petits concerts a planta, per a persones en tractament.
- Tallers participatius, per persones aïllades en regim penitenciari i per a persones que viuen en residències de gent gran.
- Acompanyament a infants en tractament pal·liatiu en atenció domiciliària mitjançant musicoteràpia.

*“Quan la música entra a casa, és un glop d'aire fresc. És un regal”.
Marta, mare de l'Aran, que va néixer amb una mutació genètica*

Aprenentatge

07

Susana Moliner

Comissària i productora cultural, fundadora de l'associació GRIGRI

Museo Situado i Un botiquín para mi ciudad

“Per crear ecosistemes cal possibilitat que els desitjos d’altres agents es vegin reconeguts”

[Vídeo de la intervenció.](#)

[Més informació.](#)

El nom de Grigri significa amulet, objecte màgic, i reflecteix aquesta possibilitat de fer un relat i protegir-lo en el desenvolupament col·lectiu.

Projectes compartits:

- “**Museo situado**”: una xarxa, una assemblea oberta al barri de Lavapiés, en el que participa el Museu Reina Sofia, com un agent més en igualtat de condicions amb la resta, per generar una co-programació dins el museu i al barri, amb diferents eines: campanyes, escoles de drets per a persones migrades, un pícnic que es fa cada any o l’espai de “Voces situadas” on es donen converses al voltant de temàtiques decidides per totes les persones implicades.
- “**Un botiquín para mi ciudad**”. Programa desenvolupat des de 2022 al barri d’Orriols de València, a Ceuta i a Vallecas, que consisteix a portar, amb el suport del Ministeri de Drets Socials i Agenda 2030, el que proposa aquesta agenda, reconeixent tot el que es fa per part dels agents del territori per impulsar uns ODS amb sentit.

D’aquests dos projectes s’han extret **7 claus** per generar ecosistemes de persones, col·lectius i agents, de trobada col·laborativa i pertinent per al territori:

1. **La utilitat**. Cal escoltar per definir què pot ser útil per als agents implicats. El pragmatisme ha d’estar a la base de qualsevol projecte que vulgui crear ecosistemes, possibilitant protocols o instàncies perquè altres actors es puguin sumar a aquest ecosistema. Possibilitar que els desitjos d’aquests agents es reconeguin dins el programa.
2. “**Festa de sabers**”. Per a que un ecosistema funcioni s’ha de donar visibilitat i reconèixer el que ja existeix. Aplegar els sabers i fer possible l’intercanvi.
3. **La governança**: com l’ecosistema ha de possibilitar espais per compartir i prendre decisions, per aconseguir la corresponsabilitat en el desenvolupament de les accions.
4. Lo manual, **la materialitat**, treballant per generar una complicitat que va més enllà del discurs.
5. **Espai en blanc**. Cal deixar espais sense definir, donant lloc a l’inesperat, a l’imprevist.
6. **Reconeixement i cures**. Cal reconèixer la col·laboració de totes les persones que dediquen el seu temps al projecte i recollir les veus que no sempre tenen veu, creant i cuidant complicitats, amb espais informals.
7. **Documentar**. Recuperar, recollir i documentar el que succeeix, per poder inspirar altres iniciatives.

Marian Díaz, coordinadora del programa, i **Roc Tarrés**, docent de l'Institut Miquel Tarradell

Escola en residència al CCCB

“Posar en pràctica noves formes d'aprenentatge amb la implicació de diferents agents pot provocar la generació de vincles amb la comunitat”

[Més informació.](#)

El projecte va començar fa quatre anys, durant la pandèmia, i es va quedar de manera permanent.

Es va plantejar com un experiment per posar en pràctica noves formes d'aprenentatge, creuant la cultura, les arts i les ciències.

El projecte combina quatre hores a l'institut i dos al CCCB i es fa en horari lectiu amb dues assignatures relacionades: problemàtiques socials i reptes científics. Es crea al voltant de l'exposició que està al CCCB al trimestre corresponent.

L'objectiu principal és generar un vincle des de les dues institucions amb el barri, donant eines d'aprenentatge a l'alumnat de primer de batxillerat.

En un institut ubicat en un entorn de dificultats, el projecte ha servit per reduir l'abandonament en el pas de l'educació obligatòria al batxillerat.

Cada trimestre es treballa des de la teoria, però s'acaba fent un producte relacionat amb l'exposició, amb una valoració molt positiva per totes les parts.

Aprentatge

09

Teresa Mata
Col·lectiu Massa Salvatge

El llibre roig

“Les arts poden vehicular processos de participació real i activa que donin a les adolescents eines per exercir la seva ciutadania i reivindicar-se”.

Vídeo de la intervenció.

Més informació.

Van trobar un llibre anomenat “El llibre roig dels escolars” escrit el 1969 per dos danesos, editat per primera vegada a Espanya per l’editorial catalana Utopia l’any 1970 i que va ser segrestat. Començava així:

“Estimades companyes, per fi un llibre que parla de nosaltres, dels nostres problemes, en el qual nosaltres, l’alumnat, som les protagonistes: què i com aprendre, de què podem parlar, com queixar-se d’una professora o professor, les relacions amb les nostres companyes, el nostre lloc de treball, la sexualitat, les drogues, els espais polítics dins el centre educatiu. Aquests són els temes del llibre que tens a les mans. Hem d’anar molt en compte de no deixar-nos enganyar, d’expressar-nos realment nosaltres. També, aquest llibre, ha estat escrit en la seva major part per persones adultes”.

Els anys 80 l’editorial Nova Cultura el va tornar a editar i és llegia d’amagat perquè es considerava subversiu.

Ara s’ha fet una reedició, per tornar-ho a escriure, actualitzant els continguts, de la ma de les adolescents d’avui en dia. Els temes que es proposaven, com la sexualitat o les drogues, eren i continuen sent tabú. Parlava també d’adultisme i s’ha volgut actualitzar, fent dos volums: El manual de resistència a l’adultisme a l’institut i Les lleis del desig (específic de sexualitat).

El projecte s’ha portat a terme mitjançant dues resistències artístiques en dos instituts de València. I s’ha fet servir les arts com a eines que ajuden a visibilitzar la realitat dels adolescents, en aquest cas.

L’objectiu, més enllà de fer el llibre, era aconseguir un procés de participació real i activa mitjançant les arts, que donés a les adolescents eines per exercir la seva ciutadania i reivindicar-se.

Oriol Escursell, fundador de Nilak. Circ teatre itinerant, i **Francesc Sabaté**, vicepresident del Consell Comarcal de la Terra Alta

Nilak

“Hem de portar la cultura als llocs on no hi ha accés, perquè si els infants no veuen un espectacle, no entraran mai per la porta d’un teatre”

Nilak neix arran de la voluntat de poder crear un teatre per arribar a les comarques en les quals no existeix un teatre i, per tant, la ciutadania no pot accedir a aquesta oferta cultural i no es poden treballar projectes a llarg termini en col·laboració amb les escoles, en no haver-hi equipaments culturals.

Nilak arriba al territori i el que fa és generar una programació cultural, amb un conjunt d'activitats paral·leles amb les escoles.

A la Terra Alta s'està treballant des de 2021, gràcies a la implicació del Consell Comarcal.

Es va definir un projecte per a que totes les escoles de la comarca tinguessin accés a un espectacle de circ, des del convenciment que si els infants no veuen un espectacle, no entraran mai per la porta d'un teatre. A més que, des de les arts i la cultura, els hi dones eines per expressar els seus sentiments i emocions. I es mostren molt orgullosos que tots els nens i nenes de la Terra Alta han pogut participar d'un espectacle a la seva escola, al seu poble.

Aprentatge

11

Toni Rojas, docent de l'Escola Vedruna Immaculada de Barcelona, i **Anna Gil**, alumna de 5è de primària

Art integrat a la Sagrada Família

“Treballar amb les escoles del barri permet als equipaments culturals obrir-se i arribar a persones que, tot i tenir-los al costat, mai hi han accedit”

Més informació.

Els alumnes de 5è de primària, després d'un procés d'investigació i documentació, van escriure, assajar i interpretat una obra de teatre inspirada en el temple.

Tot i trobar-se a 150 metres de la basílica, no arribava al 5% el nombre de famílies i alumnes que l'havien visitat i el projecte els ha permès descobrir els tresors que guarda el temple.

S'ha desenvolupat una situació d'aprenentatge basada en els continguts de l'obra d'Antoni Gaudí. Un projecte interdisciplinari en que, a més de 100 alumnes d'15, 5è de primària i 2n d'ESO, han participat famílies, mestres de música, robòtica, plàstica i educació física.

Aprentatge

12

Irene García, cap d'estudis de primària de l'Escola Voramar, i **Neus Medina**, mestre de l'escola

Crealabs

“Les escoles han de crear espais que posin l'accent en la creació, la manipulació i la transformació”

Més informació.

Els Crealabs són un espai de ciències on han de passar coses i són espais de creació, convivència i comunicació, on es barregen grups d'edat, generant vincles.

L'origen del projecte ve de fa tres anys, quan es va fer una sessió de *brainstorming* amb representants de tota la comunitat educativa (equip docent, personal de serveis, famílies, alumnes i patronat) per redefinir el projecte pedagògic de l'escola. Van sortir 4 eixos principals d'estructura, però es van adonar que no tenien un espai on es poses l'accent en la creació, la manipulació i la transformació i es van crear els Crealabs.

Són espais de 2 hores per setmana, de 4 setmanes de durada, programats per posar l'accent en l'experimentació i la creació. Hi ha avaluació, però la mirada es posa en el procés que cada infant fa, exposant els resultats de manera educativa sense qualificació amb un grau d'assoliment.

Tot i tenir un focus determinat (ràdio, teatre, *stop-motion*, creació musical, improvisació...) es treballa de manera interdisciplinària.

Després de dos anys, estan treballant en algunes millores. Per exemple, s'han adonat que amb 4 sessions no donen espai perquè passin coses i experimentin i això es canviarà per donar més temps.

I estan treballant per integrar nous llenguatges, i per fer espais segurs.

Aprentatge

13

Intervenció artística

Text d'Elisenda Guiu, interpretat per Laura Pau i Alba Aluja

Com es veuen i es relacionen el món rural i el món urbà?
Dramatització d'una hipotètica conversa

*“Només des del diàleg podem apropar
visions que iniciament ens semblen
contraposades per trobar punts en comú”*

entre el món rural i el món urbà.

@fundaciocarulla

Alguna vegada us heu preguntat què es dirien el Món Urbà i el Mon Rural si poguessin parlar? Què tenen a dir-se? S'entendrien? Es retraurien alguna cosa? Arribarien a algun acord? Imaginem per un moment, que el Mon Rural i el Món Urbà es troben i inicien una hipotètica conversa...

ACTE ÚNIC.

MON URBÀ.- *(Amb cert aire pedant)* Benvinguts, benvingudes a casa meva. És un honor ser avui l'amfitrió -barra, amfitriona; no tinc gènere- d'una iniciativa com aquesta. És fantàstica! Cultura per transformar el món... M'encanta! Sempre és un plaer rebre-us a casa meva, la gran urbe, el centre neuràlgic de tot tipus d'activitats empresarials, de comerç, de serveis, etcètera etcètera... Soc el lloc on s'acumula més gent per viure-hi - gràcies per escollir-me!-, amb una densitat de població eminentment alta, amb diversitat en toots els sentits... social, racial, lingüística, culinària... amb tot tipus de transport públic que sempre us manté connectats, i amb un ventall de propostes culturals que no tindreu temps de gaudir ni en set vides... Amb orgull i satisfacció, el Mon Urbà us saluda.
(Fa una reverència. Al mateix temps saluda el Mon Rural)

MON RURAL.- Hola. Jo vinc al meu ritme, de lluny i no tan lluny... Vinc d'arreu de Catalunya; del camp i la muntanya... de pobles mitjans, petits, i més petits encara -els micropobles, amb menys de cinc-cents habitants-. Vinc de masies centenàries, cases rurals, cases de colònies...Del nord, del sud... De la calor, el fred... de la sequera, els pantans secs... Dels prats i els boscos, els camps de cultiu, els horts, els arbres fruiters, les vinyes, les oliveres, els avellaners... De les pastures, els estables, les granges... De la cultura popular que es manté, de les tradicions que no es perden, del parlar català... Resumint: soc el Mon Rural. I avui soc aquí a ciutat, en motiu del Mutare de la Fundació Carulla, que per cert també em té present a la seva nova flamant seu de Pobleu a la sala del Museu Terra. Molt agraït / agraïda - que jo tampoc tinc gènere- de ser avui, aquí. Gràcies.
Pausa. El Món rural el repassa de dalt a baix.

MON URBÀ. Així que tu ets el Món Rural... (Mira al públic i xiuxiueja) Me l'imaginava més gran...

MON RURAL.- Què vols dir?

MON URBÀ.- Ai, doncs que no ho semblas... Et feia més... de poble... més rural!

MON RURAL.- Ho dius amb un to despectiu...

MON URBÀ.- Noooo!

MON RURAL.- Condescendent...

MON URBÀ.- I ara! (Creua els dits i els besa) Jo màxim respecte per lu rural.

MON RURAL.- Lu? Vols dir Lo...

MON URBÀ.- Lo, lu, la, le, li... és igual: Ets tu.

MON RURAL.- I tu què saps de mi?

MON URBÀ.- Moltes coses... Estàs de moda!

MON RURAL.- Ah si?

MON URBÀ.- Ara tothom vol visitar-te! Com que t'inventes aquestes activitats tan cukis.... "Vols pasturar cabres durant un dia?... pujar dalt d'un ruquet...aprendre a fer formatges...?!"

MON RURAL.- (*Ruboritzada*) Bé... Són coses que la teva gent demana... Però jo soc molt més que això, eh! Encara que no tothom ho sàpiga.

MON URBÀ.- Sí, sí... M'han explicat moltes coses de tu...

MON RURAL.- ... Per exemple?

MON URBÀ.- Doncs... Que ets un oasi de silenci i tranquil.litat...

MON RURAL.- Ui, no et creguis! Quan arriba el cap de setmana i venen tots els teus... s'acaba ràpid, la tranquil.litat i el silenci...! I a sobre alguns es queixen si senten les campanes de l'església!

MON URBÀ.- Se senten les campanes? Que guay!

MON RURAL.- Fins i tot hi ha a qui li molesta que el gall faci quiquiriki cada matí!

MON URBÀ.- No passa res: la calma i el silenci estan sobrevalorats!

MON RURAL.- (A públic, xiuxiueja:) O no tothom els sap apreciar...

MON URBÀ.- Ja va bé una mica d'alegria urbana! Moviment... negoci... you know what I mean...

MON RURAL. Yes... També en sé d'anglès.

MON URBÀ.- Ah quina gràcia!

MON RURAL.- I què més saps de mi?

MON URBÀ.- Doncs que estàs envoltada de natura... de camps verds...

MON RURAL.- Verds, verds, depèn... que amb la sequera que hi ha...!

MON URBÀ.- I que per la finestra del cotxe es veu un paisatge preciós.

MON RURAL.-... Alguns només el volen per fer-s'hi la foto: una selfie amb els ametllers florits... i cap a casa!

MON URBÀ.- També sé que tens ocells cantaires i aire pur...

MON RURAL.- ... Sí... I pudor a fems, i pols pels camins!

MON URBÀ.- Ai, reina, que poc fina!

MON RURAL.- És que això també forma part de mi! Sí, soc maca i bucòlica. Però no soc una pàmfila! No vull que la gent tingui una imatge endolcida de mi que no correspon a la realitat!

MON URBÀ.- Bé, però tampoc cal anar dient que ets plena de merda...

MON RURAL.- Que et penses que no en tens, tu, a casa teva? Que a mi m'han dit que els teus carrers són plens de tifa de gos i de porqueria d'humans!

MON URBÀ.- (*Descol·locada*) No cal que et posis desagradable...

Pausa.

MON URBÀ.- Mira, t'ho he de dir.

MON RURAL.- El què?

MON URBÀ.- Crec que em tens mania...

MÓN RURAL.- Què t'empatolles!

MON URBÀ.- Mira com em parles, i tot el que em dius... I als meus, els tractes de pijos... o de garrulos! I els hi dius pixapins!!

MÓN RURAL.- Però és amb carinyo! (Pausa) A més, jo també em podria sentir ofesa quan em tracten d'antiga... que jo també puc ser molt moderna, eh!

MON URBÀ.- Vale, vale!

MÓN RURAL.- I una altra cosa: no m'agrada ser un segon plat, no vull ser una simple fugida de la ciutat...!

MON URBÀ.- Fugida? De casa meva?

MON RURAL.- Si!!! Assumeix-ho: la gent et vol deixar. Tens massa soroll, massa brutícia i, a sobre, ets cara. Els obligues a marxar!

MON URBÀ.- (*Ofesa*) I quina culpa en tinc, jo! Tu els ofereixes natura i silenci, però jo els ofereixo feina i serveis!

MON RURAL.- (*Amarga*) Ja sé que a casa meva no és fàcil trobar-ne... Però jo abasteixo de productes de l'horta i de la granja a tothom!

MON URBÀ.- Ei ei ei, que jo també tinc horts urbans, eh!

MON RURAL.- Oh, sí, què monos...

MON URBÀ.- Que és aquest to?

MON RURAL.- Que vols que et digui?! Si volen un hort de veritat, me'l venen a buscar a mi! I aprenen a fer de pagès! Com si fos tan fàcil...

MON URBÀ.- (*Afectada*) El problema és que a tu t'idealitzen...! No son conscients que NO és el mateix visitar-te un cap de setmana que anar a viure amb tu...

MON RURAL.- Mira, amb això hi estic d'acord! Venir a viure casa meva és un somni per als teus urbanites de mitjana edat... Però el primer que pregunten és si hi ha fibra òptica i per on sortir de festa!

MON URBÀ.- Ai, pobres, no és fàcil... I a sobre han d'anar tot el dia amb el cotxe al cul! Com que no tens metro...

MON RURAL.- Ni ganes!

MON URBÀ.- Vinga, va, no ens enfadem... Conversem... dialoguem...

MON RURAL.- Això: tu i jo el que hem de fer és cultivar...

MON URBÀ.- Cultivar?

MON RURAL.- Cultivar el diàleg!

MON URBÀ.- Doncs cultivem-lo! Però les dues parts n'hem d'estar predisposades...

MON RURAL.- Jo n'estic! Això sí, un diàleg que no sigui superficial ni superflu. I des del debat constructiu!

MON URBÀ.- Aix.... En quin punt ens vam desconnectar tu i jo, Món Rural?

MON RURAL.- No ho sé. La nostra distància ve de lluny... Però durant la pandèmia semblava que ens havíem apropat una mica...

MON URBÀ.- Oh, la pandèmia, quin malson! I quin avorriment: tot tancat!

MON RURAL.- Jo no ho vaig passar tant malament... Després d'allò, molta gent va voler venir a coneixe'm...

MON URBÀ.- (*Amb sorna*) Clar, com que van descobrir el teletreball!

MÓN RURAL.- Però això està bé! Els vaig poder donar més oportunitats de viure en equilibri físic i mental...

MON URBÀ.- Com si jo no pogués fer-ho, amb la de centres de yoga i meditació que tinc!

MON RURAL.- En realitat avui dia hi ha molt moviment cap a les dues bandes... Hi ha gent de casa teva que m'ha vingut a veure una temporada, i després ha tornat a tu. I a la inversa.

MON URBÀ.- Potser sí...

MON RURAL.- I tot i així, encara hi ha una desproporció molt gran entre la teva població i la meva! Tu, Mon urbà, acapares gran part de la població, i a mi em falta gent jove amb empena... infants que omplin les escoles! Saps que a França, han hagut de matricular quatre ovelles com si fossin nens, per tal que l'escola arribés al mínim d'alumnes i no hagués de tancar?

MON URBÀ.- Què dius ara! Si que estàs fatal!

MON RURAL.- Ja ho veus...

MON URBÀ.- Però llavors en què quedem: vols o no vols que els meus vinguin a viure a casa teva?

MON RURAL.- És clar que ho vull! Però amb consciència.

MON URBÀ.- Què vols dir?

MON RURAL.- Oi que als teus i als meus els agrada gaudir de fruites i verdures fresques i de temporada...

MON URBÀ.- I tant!

MON RURAL.- O d'un pa amb tomàquet amb oli d'arbecuina...

MON URBÀ.- Oh sí, una torradeta ben sucada...

MON RURAL.- ... I gaudir d'un bon embotit...

MON URBÀ.- Mmm... un fuetet!

MON RURAL.- ... i d'un bistec de vedella autòctona, i d'un bon traguè de vi català??

MON URBÀ.- Uuuuh... I a qui no li agrada això?!

MON RURAL.- Doncs per tenir-ho cal una societat i un territori equilibrats; establir un sistema de producció agroalimentària viable, amb persones consumidores del teu món i del meu. Amb consum conscient, de productes de temporada i proximitat.

MON URBÀ.- Que bé que parles!

MON RURAL.- També vull recuperar una manera de viure, el treball amb les mans... Impulsar una transformació real cap a una vida sostenible. Tocar de peus a terra!

MON URBÀ.- Ui, a mi m'encanta anar descalça! Això sí, damunt de parquet.

MON RURAL.- Has de provar-ho a l'hort.

MON URBÀ.- Crec que amb tot el que proposes i la bona fama que tens, la gent et vindrà i ja no se'n mourà...

MON RURAL.- Però d'altra banda, cal que tota aquesta gent tingui garantit l'accés a serveis i equipaments de salut... com ho té a casa teva.

MON URBÀ.- ... Ja t'entenc...

MON RURAL.- I a la cultura, també! Més cinema, més teatre, més exposicions, més presentacions de llibres...

MON URBÀ.- Ui, d'això te'n podré donar molts consells. En tinc el cul pelat!

MON RURAL.- Reconec que molts creadors venen a buscar la inspiració a casa meva i em posen al centre de les seves històries: Alcarràs, Suro, As bestas...

MON URBÀ.- Ho sé, als meus cinemes, s'han vist totes. Molt bones!

MON RURAL.- Gràcies.

Pausa. Somriuen.

MON URBÀ.- Ei, te n'has adonat? Estem dialogant!

MON RURAL.- Sí! I ho estem fent bé, oi?

MON URBÀ.- Molt! Si és que en el fons ens complementem...

MON RURAL.- I ens necessitem.

MON URBÀ.- (*Feliç*) De debò ho creus?!

MON RURAL.- Sí... Aquest és el veritable vincle que tenim, som dues opcions de vida aparentment allunyades però que al mateix temps ens apropen de manera constant.

MON URBÀ.- Tens tota la raó!

MON RURAL.- Mon urbà: No podem viure un sense l'altre.

MON URBÀ.- No, Mon rural: no podem viure un sense l'altre.

MON RURAL.- Ens hem d'entendre...

MON URBÀ.- Sí, ens hem d'entendre...

MON RURAL.- Hem de seguir cultivant el diàleg...

MON URBÀ.- Hem de seguir cultivant el diàleg...

MON RURAL.- Treballar en equip!

MON URBÀ.- Treballar en equip...

MON RURAL.- Cal que repeteixis tot el que dic?

MON URBÀ.- Ai perdona. És que estic tant d'acord amb tu! Amiga meva – et puc dir amiga?-...

MON RURAL.- I tant!

MON URBÀ.- Crec que això és l'inici d'una llarga amistat.

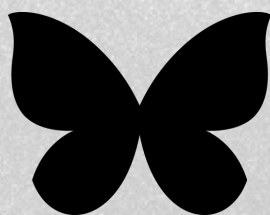
MON RURAL.- Jo també ho crec!

05_

Mutare'24:

Com i amb qui hem aterrat
la Fórmula Mutare

Les persones que van conduir i dinamitzar les jornades:

- **Conducció:** Júlia Bertran
- **Dinamització artística jornada Mutare Educació:** Laia Capdevila i Justine Marouzé.

Les persones que van participar en les jornades:

Dámaris Aguilar | Marta Agustí | Estel Albuixech | Cristian Añó | Susana Argul | Enrique Aruani | Mireia Asensio | Belén Asensio | Marta Aymerich | Gemma Badia | Laia Bartra | Marta Bas | Oriol Batlle | Cristina Benesey | Santi Benítez | Elsa Bernat | Guim Bonaventura | Barbara Bontempo | Laia Botey | Ana Melissa Caballero | Marta Calm | Xavi Campos | Berta Candel | Marta Carbó | Marc Carrasco | Patricia Caruso-Cortese | Montserrat Casacuberta | Món Casas | Raimon Casinos | Ana Cerezo | Irene Cervera | Isabel Corbella | Javier Corrales | Iria Isabela Crespo | Alba Cuñé | Elisenda Currius | Cristina De Prado | Àngelica Delgado | Sergi Díaz | Emma Dotres | Gaëtane Duynslaeger | Cynthia Echave | Josefina Angela Egea | Anna Falip | Gracia Fernández | Neus Flores | Jordi Font | Elisabet Fornas | Laura Fraile | Carme Fraile | Xavier Franch | Núria Franquet | Cristina Garcia | Martin García | Sita García | Marina Gay | Vanesa Geldres | Marta Gil | Pere-Joan Giralt | Jordi Giramé | Sílvia Girmé | Carme Gual | Lluïsa Guàrdia | Cristina Güibas | Tomas Guido | Erica Hassan | Mireia Hernando | Mireia Illamola | Alba Irigoyen | Mercè Jarque | Ninoska Juan | Pedro Juárez | Mercè Julià | Mar Julià | Jordi Lon | Berta López | Sara López | Enric López | Andrea Luño | Javier Marcos | Francisco Maria | Loli Martínez | David Martínez | Anna Martínez de Mas | Alex Mas | Teresa Mata | Lucía Mendoza | Núria Merino | Mònica Mestanza | Helena Minuesa | Anna Molins | Mariona Montaña | Alice Monteil | Mar Morelló | Raquel Morón | Abraham Moya | Marc Navarro | Eudald Navarro | Francesc Navas | Anna Novella | Alba Oller | Isabel Olóndriz de Moragas | Òscar Orbezo | Marta Ortega | Laura Pavón | Viviana Pérez | Teresa Perez | Elisa Planagumà | Mireia Plans | Ainoa Plaza | Tania Plaza | Cristina Propios | Júlia Raurich | Vicky Rico | Arnau Rius | Anna Robert | Samuel Rodríguez | Sandra Rodríguez | Pepita Rodríguez | Aina Roig | Isidre Rosich | Mariona Roura | Miquel Roura | Bibiana Ruestes | Emeli Ruiz | Marta Ruiz | Francesca Salcedo | Martí Sancliment | Rosa Sanjoaquin | Isabel Sanz | Clara Saperas | Noemí Sas | Roser Servalls | Hector Sió | Remei Solé | Xavier Solé | M. Dolors Soto | Mireia Tapias | Itziar Tesan | Noemí Tomàs | Clàudia Torner | Josep M. Torrents | M. Carme Torres | Linda Valdés | Carme Vallduriola | Paula Vallejo | Elena Vallet | Rosa Vancells | Marta Vázquez | Estel Villanueva | Paula Vives | Elsa Yranzo | Pepe Zapata | Jana Zumbaum

Amb la co-laboració de:

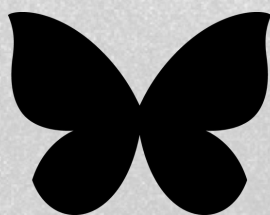

Annex

Mutare'24:

Com podem aplicar els valors
en el dia a dia?

Resultats de la cocreació

Com vam cocrear al Mutare'24

Mutare adquireix sentit en la cocreació: el moment en què la intel·ligència col·lectiva s'obre pas i ens permet construir, juntes, propostes per impulsar la transformació social efectiva des dels projectes culturals.

Al Mutare'24 vam voler aterrar els valors, per dotar-los de contingut d'aplicació pràctica.

Per això, es va portar a terme una dinàmica amb dos moments diferenciats:

- Un primer, en el qual es va demanar a les persones assistents que donessin resposta a un conjunt de preguntes que ens van permetre compartir com entenem els valors, quina coherència percebem en el dia a dia, quina importància els hi donem i quins considerem que són els trets diferenciats més importants de les persones compromeses amb la cultura transformadora (els resultats s'han exposat en els capítols 02 i 03 d'aquest document).
- Un segon, en el que vam treballar en grups per concretar en cada cas un valor, identificant pràctiques concretes que exemplifiquen la seva aplicació en el dia a dia.

Les propostes realitzades en aquesta segona dinàmica són els que es recullen a continuació.

Valor 4: Promoure et distar

1. Donant resposta als reptes socials concrets de la comunitat en què es desenvolupa:

No ho tenim en compte normalment.

Diem que ho fem, però a la pràctica potser no ho fem.

Com es fa? Poseu exemples de tres pràctiques, formes de resposta als reptes socials concrets de la comunitat en què

1

Tecte Documental /

2

Rutes migrants.

3

Tecte comunicatiu

Què no hem de fer? Poseu exemples de tres pràctiques, formes de resposta als reptes socials concrets de la comunitat en què

1

2

3

1 COM podem IMPULSAR PERSONES des dels projectes culturals transformadors?

1.1. Donant resposta a un repte social concret:

Com es fa?

- Promovent la implicació de totes les persones.
- Creant espais segurs, on ens mirem amb abundància i possibilitats.
- Recuperant la memòria històrica mitjançant projectes d'articulació i promoció de la memòria comunitària.
- Connectant amb el record mitjançant la música.
- Portant a terme un acompanyament afectiu, per exemple, de la lectura.
- Generant confiança i treballant l'autoconeixement a través del teatre.
- Creant un hort urbà amb persones amb dificultats per sociabilitzar.
- Portant a terme projectes de fotografia participativa amb persones.
- Treballant amb KPI's per fer seguiment de l'assoliment dels objectius plantejats.

Què no hem de fer?

- No ser prou flexibles a l'hora de tirar endavant els projectes.
- Mostrar poca capacitat per l'escolta i el diàleg.
- No reflexionar abans sobre el repte social al que volem donar resposta.
- No tenir una planificació prèvia dels recursos econòmics necessaris per al desenvolupament del projecte.
- Sobredimensionar els objectius.

1 COM podem IMPULSAR PERSONES des dels projectes culturals transformadors?

1.2. Tenint en compte les característiques i necessitats dels diferents col·lectius pel que fa a la seva participació i inclusió:

Com es fa?

- Treballant amb tothom i alhora.
- Exercint la discriminació positiva cap els col·lectius exclosos històricament.
- Creant espais per a l'auto-exploració i l'auto-consciència.
- Adaptant l'espai per facilitar l'accessibilitat idiomàtica i reduir les barreres físiques.
- Pensant els projectes des de la interseccionalitat.
- Dialogant amb les persones directament.
- Inclouent persones que exerceixin de "pont".
- Tenint una visió multilingüística.
- Generant espais de trobada dels delegats (alumnes) amb la direcció dels centres.

Què no hem de fer?

- No fer res.
- Posar traves burocràtiques.
- No fer servir llenguatge inclusiu.
- Pensar massa en replicar projectes en qualsevol lloc, sense un anàlisi previ.
- Fer el mateix projecte que s'ha planificat d'inici (sense adaptar-lo a la realitat durant el seu desenvolupament).
- No trepitjar el terreny.

1 COM podem IMPULSAR PERSONES des dels projectes culturals transformadors?

1.3. Facilitant que la comunitat de persones participants puguin liderar el projecte en el futur:

Com es fa?

- Generant espais de participació als equipaments de proximitat, al voltant dels centres d'interès comuns.
- Creant espais de governança reals.
- Impulsant els clubs culturals.
- Involucrant les persones des de l'inici.
- Creant una caixa d'eines per capacitar l'autonomia de les persones.
- Facilitant el coneixement per ampliar la mirada.
- Educant en el pensament crític.
- Prenent consciència de la realitat per prendre decisions.
- Trencant motlles preestablerts.
- Pensant que tothom vol liderar i possibilitant-lo.
- Treballant per aconseguir l'accés a espais públics o cessions privades per desenvolupar el projecte.
- Generant oportunitats per acabar comptat amb elles laboralment.

Què no hem de fer?

- No fer res.
- Continuar la normalitat.
- Adoptar una actitud de paternalisme en l'acompanyament.
- Comunicar només per xarxes socials (limitació digital).
- Desenvolupar poques accions de comunicació entre col·lectius.
- Limita-les, etiquetar-les.
- No tenir en compte que els processos porten temps.
- Pressuposar que tothom vol seguir amb el projecte.
- Pensar que el projecte comença i acaba amb nosaltres.

1 COM podem IMPULSAR PERSONES des dels projectes culturals transformadors?

1.4. Generant espais de creativitat segurs des de la cura i la confiança:

Com es fa?

- Creant espais participatius no jeràrquics al voltant de temàtiques compartides (art, expressió...).
- Practicant l'escolta activa i facilitant la participació i assessorament dels col·lectius i persones implicades.
- Generant confiança i vincles.
- Creant espais dignes i acollidors.

Què no hem de fer?

- Adoptar una actitud de conformisme.
- Actuar des del paternalisme.

1.5. Transformant l'experiència d'una comunitat o persona en activisme social:

Com es fa?

- Fent xarxa, col·lectivitzant el projecte.
- Facilitant i incentivant que les inquietuds socials tinguin un espai on poder-les realitzar.
- Generant espais de trobada culturals.
- Provocant el canvi de mirada.
- Promovent que les comunitats es converteixin en agents de canvi.

Què no hem de fer?

- No fer res.

2 COM podem DESPERTAR EMOCIONS des dels projectes culturals transformadors?

2.1. Proposant experiències úniques i estant oberts a l'experimentació i a l'error:

Com es fa?

- Portant a terme projectes amb processos participatius on la finalitat no és un "producte final".
- Oferint residències de creació i convocatòries per a projectes en procés de desenvolupament.
- Impulsant laboratoris de creació: artista, medidora cultural, col·lectiu.
- Generant espais educatius.
- Promovent la generació de vincles (personals) mitjançant el joc. Per exemple, amb activitats que impliquin intercanviar rols.
- Impulsant activitats com:
 - Micro obert de poesia, després d'haver fet un taller previ.
 - Realització d'un curset transversal a les matèries troncales d'un curs.
 - Jocs i activitats que provoquin l'error i el desmitifiquin (per exemple, jocs corporals).
 - Dinàmiques per posar el cos al centre.
- Creant propostes creatives segons territori i a partir de l'experiència i propostes dels veïns i veïnes. Exemples:
 - Pla de barris de Barcelona -- àmbit cultural.
 - Consell dels Infants al Museu de Ciències Naturals.
 - Escola de salut de la gent gran.

Què no hem de fer?

- No tenir en compte les necessitats reals i la diversitat dels col·lectius.
- Enfocar-se en el producte final i no en el procés.
- No donar temps als projectes - abandonar a la primera de canvi.
- Ser inflexible - no incorporar canvis.
- Fer una proposta tancada a una comunitat.
- Tenir en compte el context: informació prèvia, exploració.
- Fer versions magistrals (des d'una posició de jerarquia).
- Excloure els col·lectius pels quals treballem.
- Fer judicis de valor.
- Penalitzar l'error.
- No crear un clima segur.

2 COM podem DESPERTAR EMOCIONS des dels projectes culturals transformadors?

2.2. Cercant crear espais vivencials que impactin en l'emoció, la cohesió i el sentit de pertinença:

Com es fa?

- Partint de l'escolta activa i generant diàleg.
- Fent propostes a partir de l'escolta i de preguntar el que es vol a una comunitat específica.
- Adaptant els formats artístics i culturals als contextos i necessitats concretes.
- Posant en valor les emocions.
- Buscant punts en comú entre els diversos participants.
- Donant veu als protagonistes anònims. Per exemple, buscant a gent que ha viscut als búnquers del Carmel per a que siguin ells/elles qui ho expliquin.
- Promovent i valorant la diversitat (gènere, edat, cultura, etc.), i creant grups heterogenis.
- Provocant interaccions a través de la gestió i disseny dels espais (per exemple, en un espai d'artistes d'un festival, deixar-hi un domino i cartes).
- Impulsant espais intergeneracionals: per exemple, escriure's cartes en relació amb les vivències del barri.
- Impulsant activitats d'aprenentatge i servei: per exemple, amb alumnes de 4t d'ESO, posant les persones en el centre i després amb interacció amb entitats del barri.
- Passant la cultura pel cos i deixant espai perquè la gent pugui intervenir (exemple Projectes Invisibles - Cia Anònima).
- Reconeixent activitats com Cumbguiro: reafirmació de les cultures populars llatinoamericanes com a part de la cultura catalana.
- Tallers música i moviment.

Què no hem de fer?

- Imposar conceptes i reflexions.
- Forçar la creació d'un format o actuació sense relació directa amb la comunitat.
- No reconèixer les necessitats específiques dels llocs (desterritorialització dels discursos).
- Treballar només des de la part cognitiva.
- Crear grups massa homogenis.
- Posar els resultats per sobre de la metodologia i els processos.
- No tenir en compte les connexions, trobades... informals.
- No escoltar o respectar com les persones "viuen" els espais.

2 COM podem DESPERTAR EMOCIONS des dels projectes culturals transformadors?

2.3. Generant vincles amb l'entorn, obrint equipaments i sortint a l'espai públic, trencant motlles i rols establerts:

Com es fa?

- Promovent la cultura popular inclusiva amb possibilitat d'adaptar-se a les realitats diverses.
- Fent reapropiació de l'espai públic i dels espais inutilitzats. Generant vincles i sentiments de pertinença.
- Cercant en les pràctiques culturals "excuses" per teixir vincles intergeneracionals.
- Participant a les activitats d'entorn.
- Ocupant l'espai públic, perquè les cultures "tancades" a casa es puguin expressar.
- Treballant en xarxa.
- Democratitzant els projectes perquè siguin accessibles per a tothom.
- Fent els projectes vivencials, participatius i creatius.
- Treballant des de la deslocalització, fent arribar els projectes culturals allà on no hi arriben normalment.
- Portant a terme activitats culturals a l'espai públic o en espais amb perfil diferent per a que siguin més visibles.
- Portant l'acció de cultura a l'entorn on hi ha el públic objectiu (portar teatre al pati de l'institut, per exemple).
- Fent assajos oberts per col·lectius del territori allà on s'ha de celebrar l'actuació.

Què no hem de fer?

- Perpetuar la cultura popular exclouent i no accessible, molt lligada a una tradició inamovible.
- Fer pràctiques segregades i segregadores (a no ser que es necessitin espais de confiança/espais segurs).
- Fer projectes bolets/exprés, no treballar per la sostenibilitat.
- Treballar individualment.
- Treballar jeràrquicament (amb una jerarquia flexible).
- Ignorar la diferència. No reconèixer la diversitat.
- Evitar els espais públics.
- Mantenir barreres: econòmiques, geogràfiques, arquitectòniques...
- Fer projectes immobilistes, repetitius, inflexibles.
- No obrir mirades, pressuposar a qui li interessa.
- Esperar que vinguin a tu.
- Pensar que el teu projecte és el més interessant i no tenir en compte la visió dels altres.

2 COM podem DESPERTAR EMOCIONS des dels projectes culturals transformadors?

2.4. Treballant amb professionals, eines i processos de disciplines artístiques que es posen al servei de la resolució del repte social identificat:

Com es fa?

- Fent projectes d'arts escèniques amb col·lectius vulnerables.
- Fent desaparèixer la "4ª paret".
- Aprofitant les TIC per connectar persones.
- Treballant per la des-centralització i democratització cultural al territori.
- Exigint a l'administració que legisli i doti de recursos per tal que els equipaments culturals siguin accessibles per tothom.
- Revaloritzant les cultures populars migrades.
- Fent projectes interdisciplinars que integrin diferents coneixements.
- Desenvolupant projectes que es generen a partir dels reptes socials i no al revés--> fent diagnòstics de salut i comunitaris.
- Generant equips de creació artística amb artistes i persones i moviments d'altres sectors/col·lectius.
- Establint mecanismes de coordinació amb altres agents com els CAPs, davant la identificació de situacions de solitud no volguda.
- Portant a terme projectes que donin resposta a situacions com les següents:
 - Resolent amb paraules que uneixen - escriure cartes entre gent gran i alumnes de 5è.
 - Estigmatització de la salut mental -- concurs vídeo mòbil.
 - Pallassos sense fronteres// Pallapupas.

Què no hem de fer?

- No tenir en compte el context.
- Dissenyar un projecte lluny de la comunitat (sense un diagnòstic) i després anar a "buscar" una comunitat.
- No apropar-se a les comunitats i donar per fet que es podran apropar als equipaments.
- No generar diàlegs entre professionals i entre altres persones que participen.

2 COM podem DESPERTAR EMOCIONS des dels projectes culturals transformadors?

2.5. Millorant les capacitats i competències de les persones participants:

Com es fa?

- Generant creativitat des de les eines pràctiques.
- Posant en valor els sabers propis a partir de diferents espais.
- Explicant històries.
- Apropant les disciplines artístiques i lúdiques als docents.
- Fent reconeixement de les persones participants i celebrant.
- Portant a termes projectes participatius i integradors.
- Donant importància i cabuda als diferents sabers.
- Facilitant la mobilitat de la gent que assisteix a un festival amb busos i amb política de preus, disminuint les barreres d'entrada.
- Fomentant la interseccionalitat.
- Fer partícips als participants des de l'inici, en la concepció dels projectes.

Què no hem de fer?

- No tenir present el procés i el temps d'assimilació.
- Mantenir models i mentalitats rígides i no generar connexions amb altres.
- Pensar de forma individual i privatitzada.
- Mantenir jerarquies.
- Adoptar una postura de paternalisme de cara als altres i als coneixements.
- No interessar-se per l'altre.
- No escoltar, no incloure.
- No emocionar, treballar sense històries.

3 COM podem ALLIBERAR CONEIXEMENT des dels projectes culturals transformadors?

3.1. Definint i desenvolupant una metodologia per transferir i replicar el projecte en altres entorns:

Com es fa?

- Documentant el procés i compartint-lo als canals.
- Ajustant el projecte a l'entorn on es desenvolupa.
- Definint objectius clars i realitzables.
- Dissenyant i aplicant Indicadors d'avaluació.
- Portant a terme activitats de participació com hackatons/laboratoris ciutadans/ Ed hacks.
- Treballant en obert, fent servir i compartint eines de treball (wiki's/guies/kits/publicacions).
- Estandaritzant processos.
- Fent formació per alliberar coneixement.
- Impulsant grups autogestionats.
- Estenent l'exemple de projectes com Domestic Data Streamers.
- Mitjançant activitats en el marc de Mutare.

Què no hem de fer?

- Desconfiar/ fagotitzar/ ocultar.
- Paracaigudisme cultural, amb processos massa ràpids i superficials.
- No tenir en compte l'experiència.
- Quedar-se en l'experiència sense pensar.
- Aïllar-nos.
- No empatitzar.
- Actuar amb rigidesa.
- Dir que ho fas i no fer-ho.
- No pensar en la rèplica.
- No pensar a qui volem fer arribar la informació.

3 COM podem ALLIBERAR CONEIXEMENT des dels projectes culturals transformadors?

3.2. Promovent la creació d'experiències vibrants d'aprenentatge que connectin amb els infants i joves:

Com es fa?

- Situar el projecte dintre dels seus interessos, que estiguin identificats des de l'inici.
- Tenint present i adaptant els projectes a les realitats socials, territorials, econòmiques... dels i les joves.
- Fent-los responsables dels projectes, que siguin protagonistes.
- Estant oberts a la innovació i la creativitat.
- Empatitzant, des de la concepció que cada infant és únic.
- Incorporant dinàmiques i marcs de governança compartida.
- Obrint espais d'escolta i presa de decisions reals i lliures, sense condicionar.
- Empoderant-los des de les pròpies habilitats, capacitats i fortaleses.
- Oferint un reconeixement a la seva tasca, ja sigui social o mediàtic.
- Fent ús de la tecnologia.
- Amb projectes com, per exemple: Cantània, Dansa Ara, Món llibre, Flic, En residència.

Què no hem de fer?

- Establir objectius poc realistes.
- Basar-nos en l'estereotip.
- Infantilitzar-los.
- Adaptar versions adultes per als joves (per exemple, fer festivalets).
- Actuar des del paternalisme i el conservadorisme.
- Jutjar, etiquetar, tenir prejudicis.
- No incloure'ls en la decisió, adultitzar: cal preguntar i interpel·lar + donar-los responsabilitats!
- Obligar, imposar, donar ordres.
- No posar exemples.

3 COM podem ALLIBERAR CONEIXEMENT des dels projectes culturals transformadors?

3.3. Incorporant la perspectiva educativa per a la seva extensió:

Com es fa?

- Aportant recursos i/o acompanyament als projectes i esdeveniments culturals per generar processos d'aprenentatge.
- Incorporant la perspectiva pedagògica des de l'inici d'un projecte (equip, comissariat).
- Promovent la implicació dels joves dins el municipi.
- Assegurant l'accessibilitat universal dels continguts (lectura fàcil, impressions 3D per persones cegues o amb alguna discapacitat sensorial).
- Creant espais digitals per compartir recursos: xarxes socials, podcast.
- Compartint experiències: amb xerrades, conferències.
- Portant a terme formacions i tallers artístics per als mestres.
- Incorporant artistes i creadors dins les aules.
- Impulsant diverses propostes intergeneracionals.

Què no hem de fer?

- No fomentar la mirada crítica.
- No potenciar la creativitat.
- No fer activitats dirigides.
- Amagar informació/ falta de transparència.
- Ser homogenis (uniformitat) i crear estereotips.
- Quedar-nos per nosaltres experiències que funcionen.
- Portar a terme experiències educatives tancades que no deixin parlar i opinar als infants.
- Fer tallers repetitius de poc valor afegit.
- Actuar des de la superficialitat.

3 COM podem ALLIBERAR CONEIXEMENT des dels projectes culturals transformadors?

3.4. Incorporant la tecnologia per amplificar l'impacte:

Com es fa?

- Valorant la idoneïtat de la incorporació de les tecnologies com a facilitadores del propi projecte.
- Optimitzant els canals de comunicació de tots els actors i crear-ne de propis (web, app, xarxes socials, plataformes de participació...).
- Incloent l'art digital per fer els projectes interactius i immersius.
- (exemple: www.artcrea.org).
- Facilitant l'accés a la tecnologia i internet.
- Dissenyant i implementant plans de comunicació que contemplin la gestió de l'impacte digital).
- Compartint espais virtuals de treball (documents compartits, visualització de qui fa què...).
- Estant al dia - formació, actualització de persones i equips.
- Articulant projectes que impulsin que la comunitat faci d'altaveu (exemple: micro-històries migrants, Poble Sec).

Què no hem de fer?

- Fer ús de tecnologies no participatives.
- No compartir-ho i quedar-nos-ho per nosaltres.
- No generar llicències obertes.
- Abusar de la tecnologia.
- No tenir en compte l'esclatxa/buit digital.
- Publicar sense contrastar, generar soroll mediàtic (fake news).
- Generar missatges unidireccionals.

3 COM podem ALLIBERAR CONEIXEMENT des dels projectes culturals transformadors?

3.5. Promovent la cultura ètica i els valors en la pràctica artística:

Com es fa?

- Generant espais per a la creació col·lectiva.
- Visibilitzant els valors que compartim.
- Sent generoses.
- Fent des del cos i les emocions. A través de la pregunta, la poètica i l'emoció.
- Aplicant criteris de sostenibilitat en tots els processos, amb coherència entre fets i paraules.
- Promovent codis ètics preliminars a través del diàleg.
- Generant i aplicant un protocol de mediació i resolució de conflictes.
- Impulsant projectes de teatre social.

Què no hem de fer?

- Fugir de la tendència de "despertar consciències" i "donar veu".
- No involucrar tota la comunitat.
- Actuar amb rigidesa, opacitat i desconfiança.
- Prejutjar i posar etiquetes.
- "Efecte Baltasar".

4 COM podem PROMOURE EL DIÀLEG des dels projectes culturals transformadors?

4.1. Donant resposta als reptes socials concrets de la comunitat en què es desenvolupa:

Com es fa?

- Establint espais de diàleg amb els col·lectius per saber les necessitats i treballar a partir d'aquestes.
- Provocar preguntes - detonant que manifestin els seus interessos i facin una experiència educativa horitzontal d'intercanvi.
- Generant espais de confiança per fer activitats que enforteixin el sentit de pertinença.
- Assegurant la participació de tothom i la democràcia dins els grups.
- Impulsant la transformació dels col·lectius: víctimes i victimaris.
- Generant i gestionant l'impacte social.
- Tenint un espai propi i creant narrativa pròpia.
- Creant infraestructures per abordar les condicions econòmiques dels projectes.
- Generant oportunitats de feina i desenvolupament professional davant el repte de la inserció social/professional.
- Impulsant iniciatives que ja funcionen i replicant-les, com:
 - Raquel Moron: gentrificació (Girona), violència de gènere... a través de l'art.
 - Pla de barris (Carmel): vincle entre gent gran i joves a través de la ràdio.
 - CAP Sant Andreu de Palomar: Paraules que uneixen.
 - Laboratoris co-creatius: artistes i comunitat.
 - Activitats culturals inclusives davant el repte de l'aïllament/exclusió social.
 - Taller de dansa: artistes professionals, amateurs, persones amb problemes de salut mental.
 - Mentoria.
 - Teatre documental (temàtiques):
 - Rutes migrants --> Feina remunerada:
 - Teatre comunitari.

Què no hem de fer?

- Seguir amb pràctiques impositives o reiteratives basades en la inèrcia o els costums.
- Actuar per modes o tendències.
- Esperar resultats immediats.
- Remarcar les diferències o les limitacions de qualsevol mena.
- No permetre el coneixement de la persona. Actuar segons prejudicis.
- Perpetuar l'estigmatització, el concepte de superioritat moral i el paternalisme.
- Organitzar esdeveniments com: macrofestivals, Copa d'Àmerica, Fórmula 1 al centre de Barcelona...

4 COM podem PROMOURE EL DIÀLEG des dels projectes culturals transformadors?

4.2. Disposant d'un equip multidisciplinari que permeti generar col·laboracions innovadores:

Com es fa?

- Creant espais d'intercanvi; aporten mirades noves.
- Creant sinergies amb perfils professionals i perfils comunitaris.
- Impulsant la co-creació amb participació de diferents àmbits:
 - àmbit social
 - àmbit comunitari
 - àmbit artístic/ cultural
- Aprenent a treballar en equip, deixant de banda els egos i buscant els beneficis comuns.
- Confiant en els punts forts propis i dels altres. Generant comunitat.
- Obrint la ment i escoltant activament amb empatia i humilitat.
- Impulsant la col·laboració entre diferents entitats en les taules comunitàries. Reconeixent el rol important del pla de desenvolupament comunitari.
- Implicant recursos comunitaris com els centres cívics, els espais alternatius (com Konvent, per exemple), biblioteques, etc.
- Apostant pels museus reals transformadors: equip de museus + DDHH + tecnologia + societat civil + administració.
- Amb iniciatives com, per exemple, Bombollescència: matemàtics i teatre.

Què no hem de fer?

- Tancar-nos al desconegut, per economitzar recursos.
- Cercar polèmica: imposant o contrariant indiscriminadament, desconfiant dels altres.
- Anul·lar o interrompre el diàleg dels altres.
- Perpetuar models d'equipaments tancats a col·laboracions (museus, centres d'art contemporani).

4 COM podem PROMOURE EL DIÀLEG des dels projectes culturals transformadors?

4.3. Definint i implementant l'estratègia de relació i diàleg amb els diferents grups d'interès o agents implicats:

Com es fa?

- Apostant per l'escolta real des de la comunitat i a la comunitat.
- Formant part de la xarxa d'agents locals, amb una implicació real en aquests espais.
- Incorporant i promovent altres agents per incloure als espais de diàleg "comunitats" poc representades.
- Plantejant, construint i obrint espais, canals i plataformes d'expressió.
- Generant processos participatius.
- Creant confiança, amb pràctiques com la presentació, exposició i interrelació personal.
- Treballant en espais compartits, com oficines conjuntes.
- Implementant propostes de teatre social, amb espai intergeneracional, i de teatre comunitari intercultural.

Què no hem de fer?

- Donar estratègies per suposat.
- Vincular l'execució del projecte als resultats/ impactemediàtic que pugui tenir.
- Anar directament a cercar diàleg sense un espai previ d'expressió.
- No impulsar processos "lliures".
- Treballar des de la manca de representativitat.
- Perpetuar dinàmiques que no tenen a veure amb la "població" objecte.
- Assumir una administració pública local que no té en compte les diferents poblacions, mirades.

4 COM podem PROMOURE EL DIÀLEG des dels projectes culturals transformadors?

4.4. Incorporant les diferents veus implicades en els processos de presa de decisions:

Com es fa?

- Fent tallers participatius per recollir els seus inputs.
- Creant xarxa i vincles entre els participants (relacions sostenibles).
- Realitzant una avaluació posterior a les activitats culturals.

Què no hem de fer?

- No tenir en compte a totes les veus implicades.
- Assumir coses, des d'un lideratge inconscient.
- Individualitzar-nos.

4.5. Promovent espais d'escolta i cocreació en qualsevol de les etapes del projecte:

Com es fa?

- Donant espais de temps per poder respectar el ritme del projecte.
- Deixant oberta la porta del diàleg en qualsevol moment del procés.
- Mantenint-se ferm amb les conviccions i les necessitats del projecte. Que les institucions no passin per sobre d'aquestes.
- Realitzant projectes compartits amb agents del barri (focus grups, tallers oberts...).
- Creant punts d'escolta als esdeveniments de la comunitat.
- Implicant equipaments (com biblioteques), teixit cultural i social.
- Compartint experiències de vida.

Què no hem de fer?

- Tenir pressió sobre el temps que el projecte necessita.
- Prioritzar resultats per damunt del procés.
- Prendre decisions unilaterals.
- Jutjar i tenir prejudicis.
- Ser rígid.

5 COM podem CREAR ECOSISTEMES des dels projectes culturals transformadors?

5.1. Donant sentit a la dimensió transformadora de la cultura des de la generació de xarxes i marcs d'aliança:

Com es fa?

- Sumant diversitat d'agents, al voltant d'un objectiu comú que respongui a les necessitats de les persones.
- Generant relacions interdisciplinars des de la diversitat.
- Creant espais de trobada de diferents formats, puntuals i amb continuïtat.
- Recolzant el compromís de les persones a tirar endavant els projectes amb els recursos disponibles:
 - D'acord amb uns valors compartits, idees clares i direcció
 - Amb energia per impulsar projectes, i, a llarg termini, resiliència.
- Visibilitzant la feina i l'impacte assolit.
- Impulsant iniciatives com:
 - Projectes/ esdeveniments coproduïts.
 - Concerts a escoles i entitats properes des de les escoles de música.
 - Implicant a diferents agents en la conceptualització d'exposicions als museus.
 - Incorporant teatre-fòrum per crear diàleg al teatre.

Què no hem de fer?

- Imposar el projecte (les idees).
- Posar el benefici econòmic com a principal objectiu del projecte.
- Treballar des d'una posició prepotent, de superioritat.
- Tancar portes.
- Tenir por.
- Treballar desconnectats del context.
- Fer-ho sols.
- Ser artista paracaigudista.

5 COM podem CREAR ECOSISTEMES des dels projectes culturals transformadors?

5.2. Desenvolupant els projectes des del disseny i aplicació de metodologies de planificació, seguiment i avaluació rigoroses:

Com es fa?

- Generant la idea amb la participació de tots els grups implicats (per exemple, amb assemblees).
- Escoltant a tots els agents implicats i prenent decisions col·lectivament.
- Planificant mètodes d'avaluació, incloent tots els agents implicats, rebent feedback.
- Avaluant durant el procés amb indicadors coherents; fent enquestes prèvies i posteriors.
- Creant metodologies replicables.
- Dotant un equip de planificació i seguiment.
- Dedicant els recursos necessaris.
- Aprenent a "hackear" el sistema legal.

Què no hem de fer?

- Seguir criteris d'avaluació massa rígids.
- Fer per fer, sense reflexió ni planificació.
- Tenir una mirada a curt termini.

5.3. Apostant per un model de desenvolupament sostenible, alineat amb l'Agenda 2030:

Com es fa?

- Integrant en el genoma de l'entitat els 17 ODS.
- Formant-se sobre el tema.
- Aplicant l'esperit crític.
- Creant diàleg a través de les arts.

5 COM podem CREAR ECOSISTEMES des dels projectes culturals transformadors?

5.4. Innovant en l'ús i captació de recursos per garantir la sostenibilitat dels projectes:

Com es fa?

- Realitzant crides obertes implicant a tota la comunitat.
- Interaccionant amb altres entitats o disciplines que en un principi no són del nostre àmbit.
- Definint molt bé els recursos:
 - a. Persones clau i diverses.
 - b. Econòmics (diversitat d'agents finançadors).
 - c. Idees, context.
- Sent creatius en la cerca de recursos. Pensar "outside of the box".
- Cercant recursos que ja existeixen.
- Implicant altres agents i fent aliances quan manquen recursos econòmics, associant-se. La suma d'agents multiplica!
- Considerant diferents actors (no els sospitosos habituals).
- Optant a premis, subvencions... per replicar projectes.

Què no hem de fer?

- Estar desconnectat del context.
- Pensar a curt termini.
- No dissenyar des de les 4 sostenibilitats (econòmica, ambiental, social i cultural).
- Fer el que s'ha fet sempre!
- No ser flexible.
- No considerar canvis.

5 COM podem CREAR ECOSISTEMES des dels projectes culturals transformadors?

5.5. Basant-nos en els principis de l'economia circular:

Com es fa?

- Disposant d'espais o plataformes on compartir materials de difícil reutilització.
- Pensant en el cicle de vida dels recursos i materials utilitzats en els projectes.
- Optant per recursos de proximitat (persones-serveis, materials "km0", proveïdors locals, productes de temporada...).
- Facilitant desplaçaments sostenibles de les artistes o col·lectius artístics.
- Replicant projectes, sense començar de 0 cada vegada, citant qui o què t'ha inspirat.
- Generant models i polítiques aplicables.
- Fent una cerca transferible a la vida real als projectes.
- Considerant tots els possibles actors que estan involucrats.
- Buscant formes per fer créixer els recursos locals.
- Protegint la natura.
- Creant espais de reflexió dins les organitzacions.
- Amb molta creativitat.

Què no hem de fer?

- No reflexionar.
- Mirar a curt termini.
- Malbaratar recursos.
- Pensar a curt termini i no ser conscients de l'impacte de les decisions del projecte.
- No considerar els recursos del territori.
- Donar importància només als diners.
- No evitar el malbaratament.
- No planificar aquesta dimensió abans de començar.
- No implicar experts en aquest àmbit.

5.6. Altres maneres

Com es fa?

- Enfortint la capacitat de mutar, ser resilients.
- Deixant temps, donant-nos temps.
- Fent projectes flexibles, que es puguin adaptar.
- Impulsant la innovació continua.

OBRIM LES FINESTRES

Plenària Mutare 2024

Arantza Labuena

L'estiu s'està fent esperar.

I, de fons, un soroll molt gran, una mena d'estrèpit ressona i fa tremolar les parets i els sostres i els cors i els enteniments. No sé ben bé si és una alarma, si és un crit o un plor però el sento i em remou amb urgència.

Corro a obrir la finestra i veig centenars de persones intentant arribar a les nostres terres en la cerca d'una vida millor, persones oprimides pel seu origen, pel seu color de pell o per la seva identitat sexual, persones en situació d'atur de manera cronificada, joves menors d'edat amb malalties mentals causades per l'ús continuat de pantalles, nens i nenes víctimes d'assetjament i bullying, i el colofó de 56 guerres actives a nivell mundial.

Obro la finestra de bat a bat i entenc que l'estrèpit que he sentit és la barreja de la crueltat i la desesperança per tot això.

I em pregunto, serà que si tanco la finestra deixaré de sentir aquest soroll tan estrepitós com incòmode?

O serà que puc preguntar-li a les meves veïnes i veïns si ells també el senten? I si el senten, serà que ens podem reunir i fer alguna cosa al respecte?

Corro a buscar a les meves veïnes i veïns, i els hi demano que baixin al carrer que hi ha un soroll estrepitós i que tenim molta feina a fer. I de l'entresol baixa una poeta que comparteix amb nosaltres els seus coneixements sobre la bellesa i la sororitat. I arriben els músics de l'àtic que d'aixecar els ànims i amansar les feres amb les seves melodies en saben un munt. I la comunitat del circ, que viu als baixos, que ens expliquen com és això de compartir i la importància que tenen cadascun dels individus de la seva comunitat. I el grup de mestres que viuen al 2n 1a, i al 4rt 2a amb les mans plenes d'experiències i motivació i curiositat, i el senyor Antonio que ens recorda que ell necessita més temps que la resta perquè va molt a poc a poc, i la seva neboda que de treballar amb totes les persones, vinguin d'on vinguin, ha après a dir t'estimo en 11 idiomes diferents. I baixen la parella de fotògrafes que ens expliquen que poden captar les emocions amb un sol cop de càmera. I l'escultor, i el forner, i la caixera i la metgessa, i el carter i la conductora d'autobusos que ens expliquen la diversitat de pans, i de línies d'autobús i d'adreces i de persones i valenties i moneders i butxaques que hi ha i que sempre, sempre, sigui com sigui, ells, ofereixen la seva atenció i els seus serveis.

Serà que ens podem reunir i fer una mena de manifest o himne o bandera on deixem palesa la nostra disconformitat amb el soroll, la crueltat i la desesperança?

Serà que les meves veïnes i veïns i jo ens reunim i junts formem una comunitat i mai més tanquem les nostres finestres? Serà que aquestes finestres són les finestres de la cultura i la col·laboració?

mūtāre

FUNDACIÓ////**CARULLA**